



Forsvarets innbyggerundersøkelse 2020



Rapport av
Kantar

1.	Hovedfunn	4
2.	Om undersøkelsen	5
2.1	Bakgrunn og formål	5
2.2	Utvalg og målgruppe	5
	Vekting og representativitet	6
	Feilmarginer	7
2.3	Rapporten	8
	Snittverdier	8
2.4	Gjennomføring	9
3.	Inntrykk og omdømme	10
3.1	Omdømme	10
3.2	Forsvaret og andre samfunnsfunksjoner	19
4.	Forsvaret i media	22
5.	Trusselbilde og forsvarsevne	25
5.1	Trusselvurdering	25
5.2	Bidragsevne og oppgavehåndtering	28
6.	NATO	32
6.1	Syn på NATO	32
6.2	Norge og NATO	33
7.	Forsvarets enheter	36
8.	Norske soldater	40
9.	Verneplikt	41
10.	Utdanning og karriere i Forsvaret	44
10.1	Utdanning	44
10.2	Jobb	45
	Vedlegg	47
	Kjennskap: Totalforsvaret	47
	Tilknytning og erfaring	48

Tabeller

Tabell 1 Uvektet og vektet utvalg, samt avvik fra populasjon.	7
Tabell 2 Feilmarginer i et uendelighetsunivers	7
Tabell 3 Korrelasjonsanalyse med overordnet inntrykk (omdømme) av Forsvaret	12

Figurer

Figur 1 Antall respondenter fordelt på fylker	6
Figur 2 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret? (Q1)	10
Figur 3 Overordnet inntrykk: 2011-2020	11
Figur 4 Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre? (Q2)	13
Figur 5 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver? (Q24)	13
Figur 6 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?	14
Figur 7 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder (Q6)	15
Figur 8 Inntrykk av Forsvaret på ulike områder: 2011-2019	16
Figur 9 Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? (Q7)	17
Figur 10 Verdier/egenskaper: 2011-2020	18
Figur 11 Hvor viktig mener du at følgende samfunnsfunksjoner er? (Q90)	19
Figur 12 Hvor viktig mener du at følgende samfunnsfunksjoner er? (Q90) Andel svært/usedvanlig viktig.	20
Figur 13 Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon? (Q21) t.v. og andel meget nødvendig: 2011-2020 t.h.	21
Figur 14 Mener du at Forsvaret blir styrket eller svekket i løpet av de neste tre årene? (Q8_copy)	21
Figur 15 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? (Q28) Andel som har lagt merke til én eller flere saker	22
Figur 16 Vil du si at dette var en positiv eller negativ sak for Forsvaret? (Q29) Basert på først nevnte sak.	23
Figur 17 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? Første sak nevnt (Q28)	24
Figur 18 Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? (Q8)	25
Figur 19 Trusselvurdering: 2011-2020	26
Figur 20 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? (Q10)	28
Figur 21 Forsvarets bidragsevne: 2011-2020	29
Figur 22 Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver? (Q4)	30
Figur 23 Forsvarets oppgavehåndtering: 2011-2020	31
Figur 24 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av NATO? (Q13_copy_1)	32
Figur 25 Hvor god eller dårlig kjennskap har du til NATOs formål? (Q11_copy_1)	32
Figur 26 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q31)	33
Figur 27 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Andel ganske/helt enig 2018-2020 (Q31)	34
Figur 28 Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge? (Q33)	34
Figur 29 Hvor godt kjenner du Forsvarets ulike enheter? (Q25)	37
Figur 30 Kjennskap til Forsvarets enheter: 2011-2020	38
Figur 31 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? (Q27)	39
Figur 32 Inntrykk av Forsvarets enheter: 2011-2020	39
Figur 33 Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? (Q20)	40
Figur 34 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q11)	41
Figur 35 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q92)	42
Figur 36 I hvilken grad vil du anbefale en gutt/jente som er ung i dag å gjennomføre førstegangstjeneste? (Q14/Q15)	43

Figur 37 Hvis du skulle anbefale en utdanning i dag, hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret? (Q18)	44
Figur 38 Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret? (Q19)	45
Figur 39 Forsvaret som arbeidsplass: 2011-2020.....	46
Figur 40 Hvor godt kjenner du til totalforsvaret (samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunnet)?	47
Figur 41 Hvor får du informasjon om Forsvaret fra? (Q3).....	48
Figur 42 I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret? (Q35)	49
Figur 43 Når var du sist i kontakt med Forsvaret? (Q36)	49

1. Hovedfunn

Befolkningens inntrykk av Forsvaret er vesentlig forbedret det siste året. Inntrykket av Forsvaret har aldri vært bedre, så lenge innbyggerundersøkelsen er gjennomført (siden 2011).

De årene befolkningen har fått et mindre godt inntrykk av Forsvaret, har dette i all hovedsak vært knyttet til hendelser og tematikk som har blitt omtalt i media, og samtidig oppfattet som negativt for Forsvaret. Det er rimelig å anta at en av de viktigste forklaringene på årets økning først og fremst er et resultat av *fraværet* av negative hendelser eller saker relatert til Forsvaret. Dette står i sterk kontrast til 2019.

År	Godt inntrykk av Forsvaret	Lagt merke til mediesak	Saken var negativ for Forsvaret
2015	64 %	32 %	48 %
2016	52 %	42 %	68 %
2017	56 %	30 %	54 %
2018	59 %	28 %	47 %
2019	56 %	40 %	78 %
2020	68 %	27 %	37 %

Trolig fordi helhetsinntrykket av Forsvaret er forbedret, ser vi også at befolkningen har fått et bedre inntrykk av Forsvaret på en rekke ulike områder som er kartlagt i denne undersøkelsen.

Utover befolkningens vurderinger av Forsvaret, har interessen for Forsvaret har økt noe. I tillegg tror flere at Forsvaret vil styrkes de neste tre årene enn hva har trodd tidligere år. Likevel er det fortsatt stor usikkerhet og uenighet om hvorvidt Forsvaret vil bli styrket eller svekket de neste årene.

Det er også en del ting som er uendret sammenliknet med fjoråret. Befolkningens syn på NATO, betydningen av NATO-medlemskap og oppslutning rundt alliert trening er relativt likt i 2020 som i 2019. Det samme gjelder hvorvidt man ville anbefalt unge å ta utdanning i Forsvaret.

2. Om undersøkelsen

2.1 Bakgrunn og formål

Forsvarets innbyggerundersøkelse er en årlig undersøkelse som kartlegger befolkningens syn på Forsvaret. Undersøkelsen har blitt gjennomført siden 2011, og av Kantar siden 2016.

Prosjektleder Joakim Wold Nylén har vært ansvarlig for gjennomføring og rapportering av undersøkelsen.

Undersøkelsen og denne rapporten blir blant annet brukt som styringsverktøy for Forsvarets ledelse og kommunikasjonsorganisasjon.

Prosjektansvarlig fra Forsvaret er Torunn Sæth, leder i analyseavdelingen, Forsvarets mediesenter.

2.2 Utvalg og målgruppe

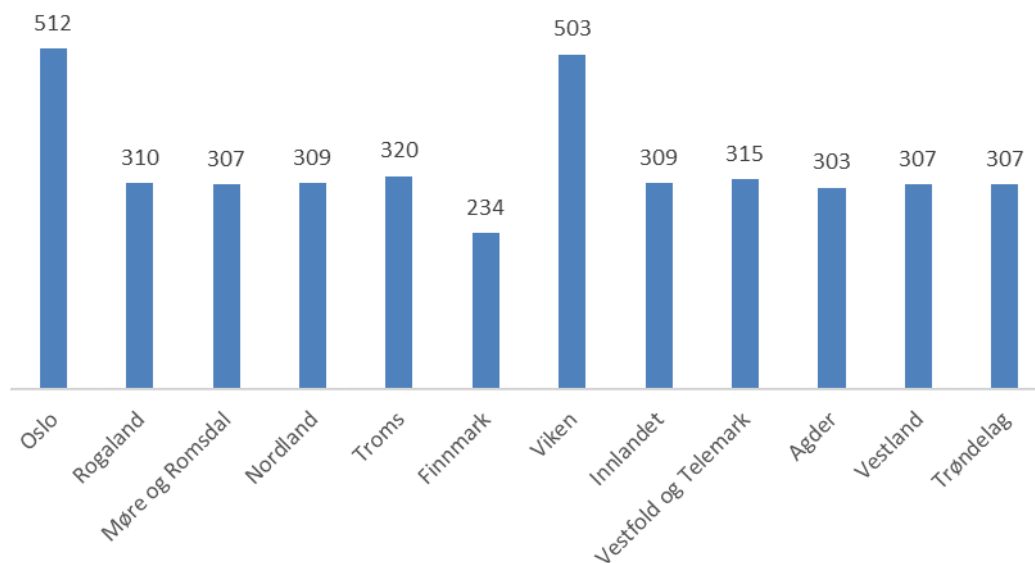
Målgruppen for undersøkelsen var norske innbyggere i alderen 18+ år.

For å kunne se nærmere på geografiske forskjeller ble utvalget stratifisert etter fylker. Dette er også gjort tidligere år. Pr 1.1.2020 har Norge fått færre, og nye, fylker. Utvalgstrekket ble justert i tråd med dette. Unntaket er Troms og Finnmark. Disse gamle fylkene ble behandlet som separate fylker i utvalgstrekket. Dette skyldes at distinksjonen mellom innbyggere i de gamle fylkene er spesielt interessante for Forsvaret.

Som tidligere ble det gjennomført flere intervju i Viken og Oslo som følge av fylkenes størrelser. Utover dette ble det gjennomført om lag like mange intervju i de øvrige fylkene¹.

¹ Målet var 500 intervju for Oslo og like mange for Viken. Mål for de øvrige fylkene var 306 intervju pr fylke, og 250 for Finnmark.

Figur 1 Antall respondenter fordelt på fylker



Vekting og representativitet

Enhver befolkningsundersøkelse vil få en utvalgsfordeling som avviker fra populasjonen. Avviket oppstår ettersom noen personer er mer villige til å svare på undersøkelser enn andre. Derfor er det vanlig med underrepresentasjon av blant annet lavt utdannede og unge (spesielt unge menn). Nettoutvalget i årets undersøkelse har samme, kjente avvik. For å gjøre undersøkelsen representativ, må nettoutvalget (fordelingen av personer som har svart på undersøkelsen) vektet. Vektingen gjør utvalgsfordelingen lik populasjonsfordelingen etter kjente karakteristika. De kjente karakteristikaene er innhentet fra offentlig statistikk fra SSB.

Nettoutvalget er vektet i henhold til populasjonsfordelingen med tanke på geografi (fylker), kjønn og alder (8-delt) og utdanning (2-delt)². Etter vekting er resultatene representative for befolkningen med hensyn til disse karakteristikaene. Uvektet og vektet populasjonsfordeling fremgår av tabell 1.

² Rimvekt. < 1 % av utvalget har over 3 i vekt. Maksvekt 3,39. Anses som akseptabelt, og høye vekter er fremfor alt en konsekvens av utvalgsdesignet. Vektet fordeling i tabell 1 samsvarer med populasjonsfordelingen.

Tabell 1 Uvektet og vektet utvalg, samt avvik fra populasjon.

		Uvektet	Vektet	Overrep- resentasjon
Geografi	Oslo/Omegn	20%	26 %	 -6 %
	Rest Østland	21%	25 %	 -4 %
	Sør-/Vestland	30%	31 %	 -1 %
	Tr.lag/Nord-Norge	29%	18 %	 11 %
Alder	Under 30	12%	20 %	 -8 %
	30-44	21%	26 %	 -5 %
	45-59	28%	26 %	 2 %
	60+	39%	29 %	 10 %
Kjønn	Mann	52%	50 %	 2 %
	Kvinne	54%	50 %	 4 %
Utdanning	VGS/GSK	63%	66 %	 -3 %
	Høy/uni	37%	34 %	 3 %

Feilmarginer

Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg av målgruppen (befolkningen over 17 år). Denne usikkerheten, eller feilmarginen, kan beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i undersøkelsen med hensyn til den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne feilmarginen for det aktuelle resultatet. Fastsettelsen av feilmarginen vil også avhenge av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det vanlige er å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Det vil si at det bare er 5 prosent sannsynlighet for at den faktiske fordelingen i befolkningen ikke ligger innenfor de oppgitte feilmarginene.

I «uendelighetsunivers» uttrykkes feilmarginer i standardiserte størrelser, hvor populasjonen er minimum 10 ganger større enn nettoutvalget. Disse feilmarginene vises i tabell 2, og er veiledende for tolkning av resultatene i denne undersøkelsen.

Feilmarginene øker jo jevnere svarfordelingen på et spørsmål er. Dersom 5 (eller 95) prosent av innbyggerne er enige i en påstand, vil det reelle svaret med en sannsynlighet på 95 prosent være et sted mellom 4,3 (94,3) og 5,7 (95,7) prosent. Feilmarginene er også større jo mindre utvalget er.

Tabell 2 Feilmarginer i et uendelighetsunivers

Størrelsen på feilmarginen i +/- prosentpoeng							
Antall enheter/Svar	50(50) %	40(60) %	30(70) %	25 (25) %	20(80) %	10(90) %	5(95) %
25	20,4	20,0	18,7	17,7	16,3	12,2	8,9
50	14,3	14,0	13,1	12,4	11,4	8,6	6,2
100	10,1	9,8	9,2	8,7	8,0	6,0	4,4

200	7,1	6,9	6,5	6,1	5,7	4,3	3,1
400	5,0	4,9	4,6	4,3	4,0	3,0	2,2
500	4,5	4,4	4,1	3,9	3,6	2,7	2,0
600	4,1	4,0	3,7	3,5	3,3	2,5	1,8
800	3,5	3,5	3,2	3,1	2,8	2,1	1,5
1000	3,2	3,1	2,9	2,7	2,5	1,9	1,4
1500	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	1,5	1,1
2000	2,2	2,2	2,0	1,9	1,8	1,3	1,0
2500	2,0	2,0	1,8	1,7	1,6	1,2	0,9
3000	1,8	1,8	1,6	1,6	1,4	1,1	0,8
5000	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1	0,8	0,6

2.3 Rapporten

Denne rapporten tar utgangspunkt i de mest sentrale spørsmålene i undersøkelsen³. Rapporten presenterer funn på land-nivå grafisk, og kommenterer eventuelle nedbrytninger i tekst.

Rapporten er kategorisert etter temaområder:

- Inntrykk og omdømme (kap. 3)
- Forsvaret i media (kap. 4)
- Trusselbilde og forsvarsevne (kap. 5)
- NATO (kap. 6)
- Forsvarets enheter (kap. 7)
- Norske soldater (kap. 8)
- Verneplikt (kap. 9)
- Utdanning og karriere i Forsvaret (kap. 10)

Snittverdier

Noen av resultatene presenteres ved gjennomsnitt. Gjennomsnittsverdiene er beregnet uten «vet ikke». Hvilke snittverdier som korresponderer til hvilke verdier i den originale svarskalaen er oppgitt i tilhørende fotnoter. I de fleste tilfeller vil snittverdiene variere fra 1-5 eller 1-4 der 1 er lavt/negativt og 4/5 er høyt/positivt. Svarfordelingen (i prosent) blir likevel kommentert i teksten for årets resultater.

Grafikken har varierende og tilpassede skalaer, for å tydeliggjøre endringer. Hvor store endringene er, må derfor ses i sammenheng med verdiene. Hvor store endringene er, blir kommentert i tekst.

Snittverdiene gir et samlet uttrykk for bevegelser i svarene. At snittverdien er den samme betyr ikke at svarfordelingen er lik. Eksempelvis kan holdninger til en påstand være mer polarisert (relativt mange svarer på ytterpunktene av skalaen) sammenliknet med holdninger til en annen påstand. Likevel kan snittverdien være den samme for begge påstander. Derfor presenteres svarfordelinger og snittverdier.

³ Bakgrunnsvariabler fra undersøkelsen er presentert i vedlegg.

2.4 Gjennomføring

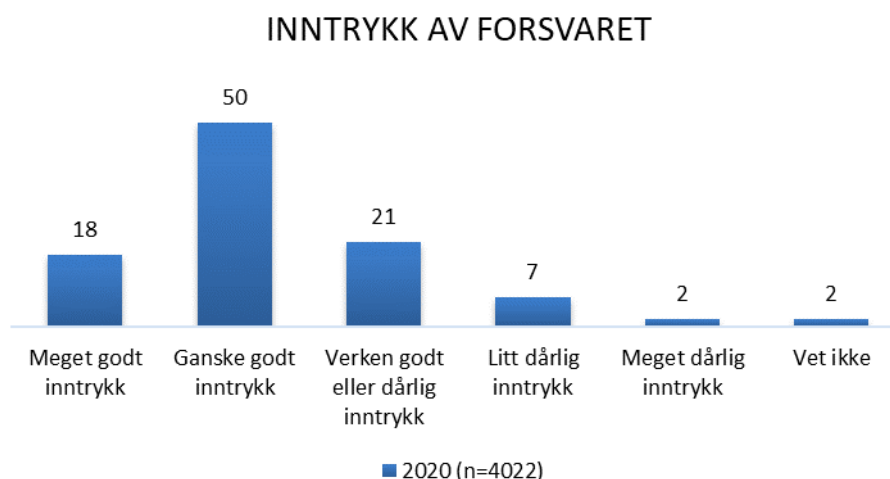
Undersøkelsen ble gjennomført på GallupPanelet, Kantar sitt internettpanel.

Undersøkelsen ble sendt ut 30. april 2020, og avsluttet 1. juni. Det ble gjort flere utvalgstrekk og purringer på de ulike utvalgstrekkene for å oppnå ønsket utvalgsfordeling underveis i feltperioden. Undersøkelsen ble sendt ut til totalt 9.034 panelister, og innen undersøkelsen ble avsluttet hadde 4.036 panelister svart på undersøkelsen. Dette gir 45 % svar.

3. Inntrykk og omdømme

3.1 Omdømme

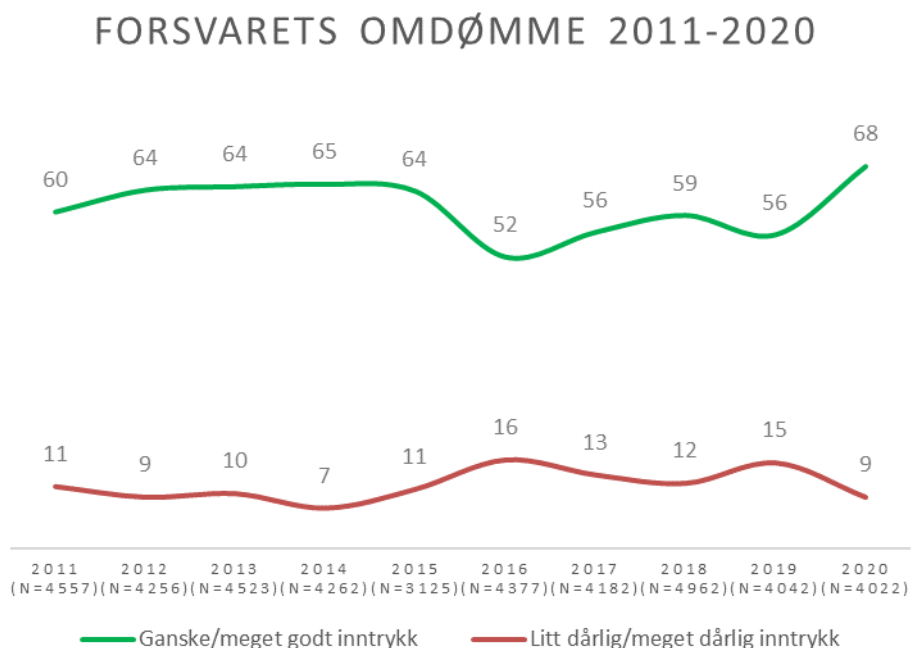
Figur 2 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret? (Q1)



I underkant av 7 av 10 (68 %) av innbyggere har et godt inntrykk av Forsvaret. Relativt få har et meget godt inntrykk (18 %), og halvparten har ganske godt inntrykk av Forsvaret. 21 % har verken godt eller dårlig inntrykk, og 9 % har dårlig inntrykk.

Kvinner har bedre inntrykk av Forsvaret enn menn. Inntrykket varierer noe med hvor innbyggerne bor, primært på fylkesnivå. Innbyggere fra Innlandet (75 % godt inntrykk), Trøndelag (72 %) og Telemark (71 %) har best inntrykk av Forsvaret. Rogaland har færrest innbyggere som har godt inntrykk av Forsvaret (61 %). I øvrige fylker har 65 – 69 % av innbyggerne godt inntrykk av Forsvaret. Til forskjell fra tidligere år ser vi ikke nevneverdige forskjeller mellom de yngste og eldste innbyggerne.

Figur 3 Overordnet inntrykk: 2011-2020



Årets undersøkelse viser betydelig økning i Forsvarets omdømme sammenlignet med fjoråret. Forsvarets omdømme i 2020 er det sterkeste som er målt siden 2011.

I 2011 hadde 60 % av befolkningen godt inntrykk av Forsvaret. I 2012 styrket Forsvarets omdømme seg, og har frem til 2015 ligget stabilt rundt 64 %. I 2016 opplevde Forsvaret et tydelig svakere omdømme. Nedgangen ble knyttet til omfanget av negative mediasaker om Forsvaret. Siden 2016 har omdømmet blitt styrket frem til 2018, med en svak nedgang året etter. Det mest dramatiske skiftet i perioden målingene har blitt gjort, var nedgangen fra 2015 til 2016. Omdømmeendringen det siste året kan beskrives som like dramatisk, men med positivt fortegn.

I tillegg til at noen flere har godt inntrykk (12 prosentpoeng), er det også færre som har dårlig inntrykk av Forsvaret sammenlignet med i 2019 (6 prosentpoeng). Omdømmet er forbedret blant de fleste innbyggerne uavhengig av alder, kjønn, utdanning og geografi. Det kan likevel nevnes at det ikke er like stor fremgang i omdømmet blant de yngste innbyggerne. Dette forklarer hvorfor vi i 2020 ikke ser nevneverdige forskjeller mellom de yngste og eldste innbyggerne sitt inntrykk av Forsvaret.

Gjennom korrelasjonsanalysen i tabell 3 (på neste side), ser vi at Forsvarets omdømme (overordnet inntrykk) henger sterkt sammen med vurdering av Forsvarets verdier/egenskaper, oppgavehåndtering og våpengrener av Forsvaret på ulike områder. Inntrykk av Forsvaret på ulike området, vurderinger av norske soldater og Forsvarets bidragsevne og henger også sammen med omdømme (overordnet inntrykk). Disse sammenhengene er også sterke, men dog noe svakere enn de først nevnte indeksene. I neste omgang finner vi viktigheten av Forsvaret som samfunnsfunksjon (nytt i 2020) og inntrykk av NATO. Øvrige sammenhenger er relativt svake, dog signifikante; sammenhengen mellom omdømme og viktigheten av innkjøp av kampfly, vurdering av medieomtale, nødvendigheten av forsvar. Øvrige sammenhenger er svake/ikke

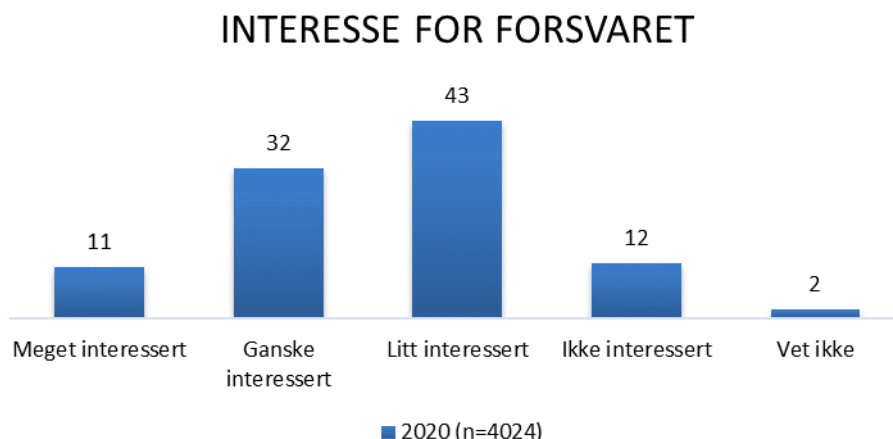
nevneverdige. Sammenhengene har ikke endret seg nevneverdig sammenliknet med fjoråret.

Tabell 3 Korrelasjonsanalyse med overordnet inntrykk (omdømme) av Forsvaret⁴

Spørsmål / spørsmålsett	Korrelasjon
Verdier/egenskaper	0,67
Oppgavehåndtering	0,64
Inntrykk	0,61
Våpengrener	0,60
Norske soldater	0,55
Bidragsevne	0,53
Viktigheten av Forsvaret	0,42
Inntrykk av NATO	0,41
Nødvendigheten av forsvar	0,36
Innkjøp av kampfly	0,35
Vurdering av medieomtale	0,32
Alliert trening	0,29
Medlemskap i NATO gjør det mindre aktuelt å angripe Norge	0,26
Norge bør bistå andre NATO-land	0,25
Andre NATO-land bør bistå Norge	0,22
Interesse for Forsvaret	0,19
Kjennskap Forsvarets oppgaver	0,12
Trusselvurdering	0,07

⁴ Korrelasjonsanalysen består av bivariate korrelasjoner. Alle korrelasjoner er signifikante på $p < 0,01$ -nivå. «Verdier/egenskaper» er en samlet indeks for Q7, «Inntrykk» er en samlet indeks for Q6, «Oppgavehåndtering» er en samlet indeks for Q4, «Bidragsevne» er en samlet indeks for Q10, «Norske soldater» er en samlet indeks for Q20, «Forsvarets enheter» er en samlet indeks for Q27, «Trusselvurdering» er en samlet indeks for Q8, «Våpengrener» er en samlet indeks for Q27. Alle indeksene er basert på samtlige delspørsmål, der vet ikke er ekskludert. Andre variabler: Alliert trening (Q33), Interesse for Forsvaret (Q2), Nødvendighet av forsvar (Q21), Innkjøp av kampfly (Q31_2), Medlemsskap i NATO gjør det mindre aktuelt å angripe Norge (Q31_6), Norge bør bistå andre NATO-land (Q31_4), Andre NATO-land bør bistå Norge (Q31_5), Kjennskap Forsvarets oppgaver (Q24), Vurdering av medieomtale (Q29), inntrykk av NATO (Q13_copy), Viktigheten av Forsvaret (Q90_1). Desto mer positiv/høy verdi på disse spørsmålene, desto bedre omdømmevurdering har innbyggerne.

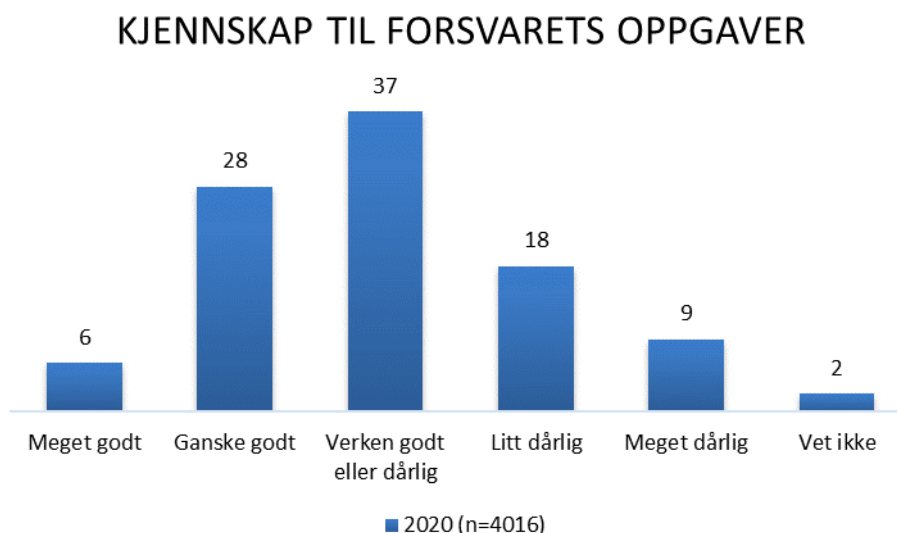
Figur 4 Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre? (Q2)



43 % er ganske eller meget interessert i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre. Om lag like mange er litt interessert (46 %), mens 12 % ikke er interessert. Interessen for spørsmål som har med Forsvaret å gjøre har vært omtrent like stor de siste 8 årene, men går noe opp i 2020. 5 prosentpoeng flere er ganske/meget interessert i Forsvaret.

Det er fortsatt menn som er klart mest interesserte (57 % av menn er ganske/meget interesserte, mot 30 % av kvinner). De eldste innbyggerne (60 år eller eldre) er også noe mer interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre. Interessen er størst blant innbyggere i Vestfold og Telemark etterfulgt av Troms. Interessen er lavest blant innbyggere i Møre og Romsdal.

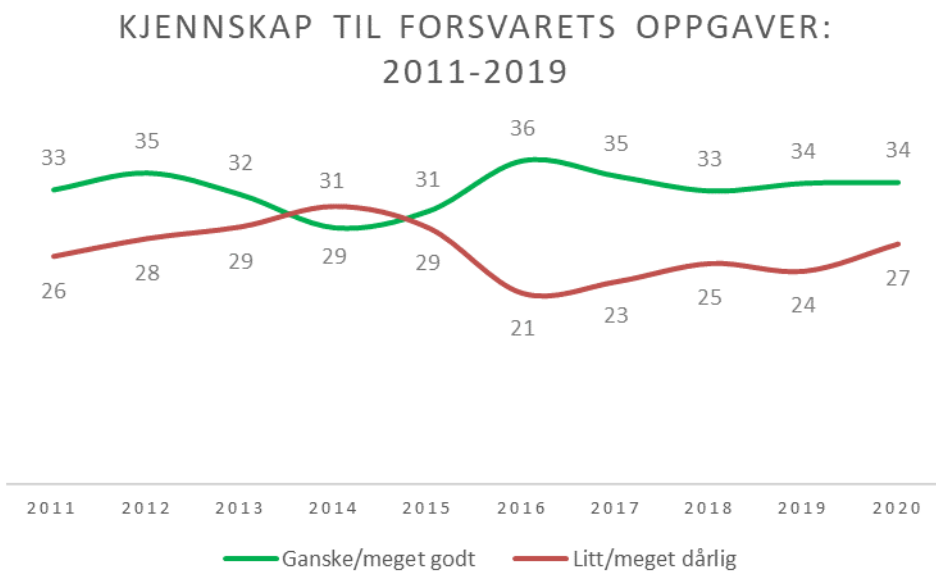
Figur 5 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver? (Q24)

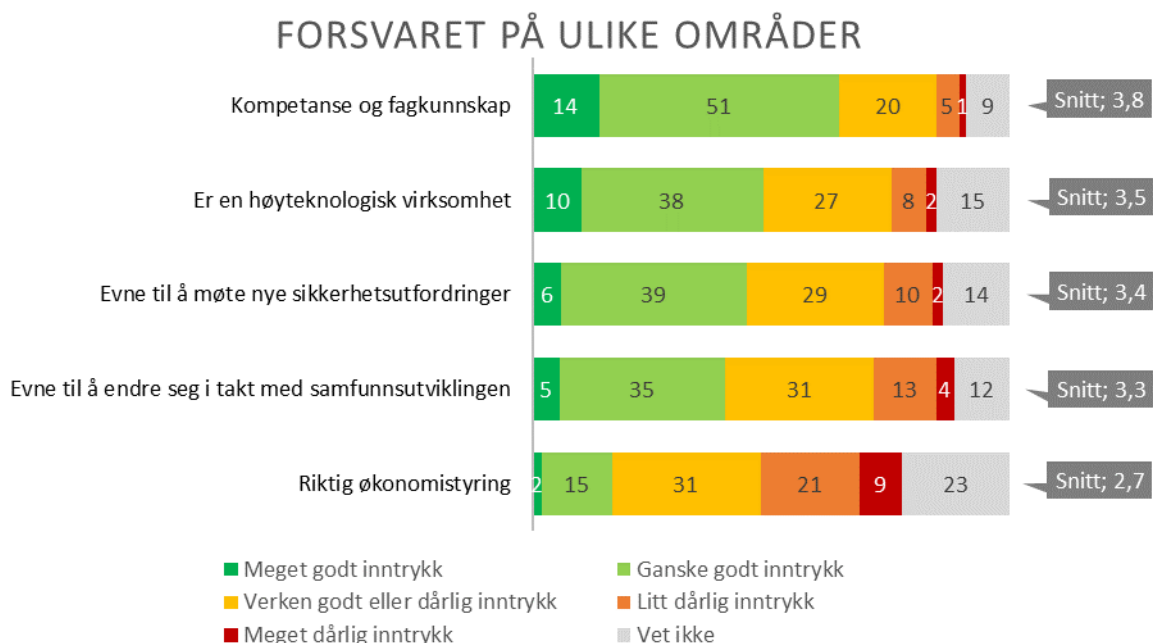


I overkant av 3 av 10 (34 %) er godt kjent med Forsvarets oppgaver, 4 av 10 er verken godt eller dårlig kjent, og i underkant av 3 av 10 (27 %) er dårlig kjent med Forsvarets oppgaver. Kjennskapen er vesentlig større blant menn, og har svært sterk sammenheng med interesse for Forsvaret.

Kjennskapen til Forsvarets oppgaver opplevde en svak nedgang i 2013 og 2014 sammenliknet med 2011 og 2012. Deretter har kjennskapen økt frem til 2016. Andelen som sier de kjenner godt til Forsvarets oppgaver har vært 1-3 prosentpoeng lavere etter 2016.

Figur 6 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?



Figur 7 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder (Q6)⁵

Forsvaret tolkes først og fremst som kompetent. Befolkningen er mer splittet i synet på Forsvarets evne til å endre seg med tiden, og relativt mange har et dårlig inntrykk av Forsvaret med hensyn til å styre økonomien.

Befolkningen har best inntrykk av Forsvaret når det kommer til kompetanse og fagkunnskap. Over 6 av 10 (64 %) har godt inntrykk av Forsvaret på dette området, samtidig som få (6 %) har dårlig inntrykk. Det er heller ikke mange som har et dårlig inntrykk av Forsvaret som en høyteknologisk virksomhet (10 %), men færre har et godt inntrykk (48 %). Tidligere har Forsvaret blitt vurdert tydelig bedre på disse to områdene enn de tre øvrige. I 2020 er forskjellen mindre.

I overkant av 4 av 10 har godt inntrykk av Forsvarets evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer (45 %) og – å endre seg i takt med samfunnsutviklingen (40 %). Hhv. 12 % og 17 % har dårlig inntrykk. I underkant av 2 av 10 har godt inntrykk av Forsvaret med tanke på riktig økonomistyring, mens 3 av 10 har dårlig inntrykk. At Forsvaret skårer svakest på økonomistyring, er en fellesnevner for offentlige virksomheter, og er derfor ikke overraskende.

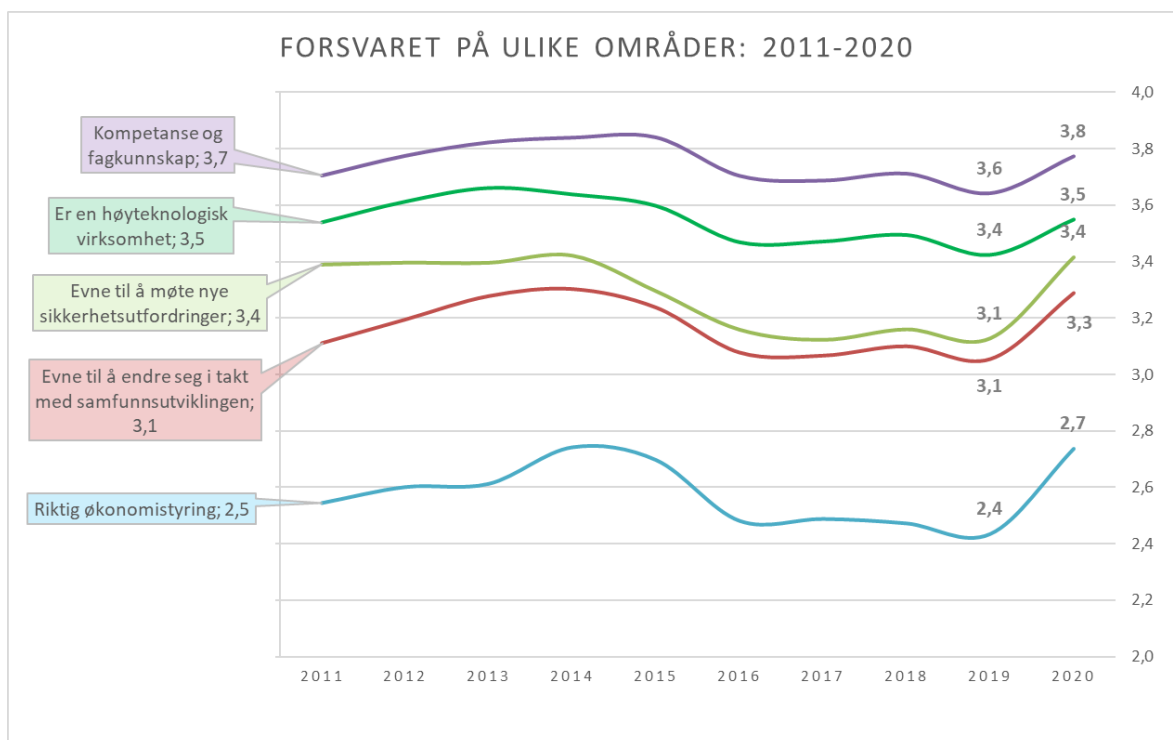
Det er store aldersforskjeller i vurderingen av Forsvaret på disse områdene. De yngste har klart best inntrykk av Forsvaret på de samtlige områder utenom hvorvidt Forsvaret er en høyteknologisk virksomhet. Vurderingen av hvorvidt Forsvaret er en høyteknologisk virksomhet varierer lite med alder. Menn har også bedre inntrykk av Forsvaret som høyteknologisk virksomhet enn kvinner, primært fordi flere kvinner er usikre.

Historisk sett har innbyggernes inntrykk av Forsvaret på disse områdene vært relativt stabilt i perioden 2011-2015 (svakt stigende med hensyn til kompetanse og

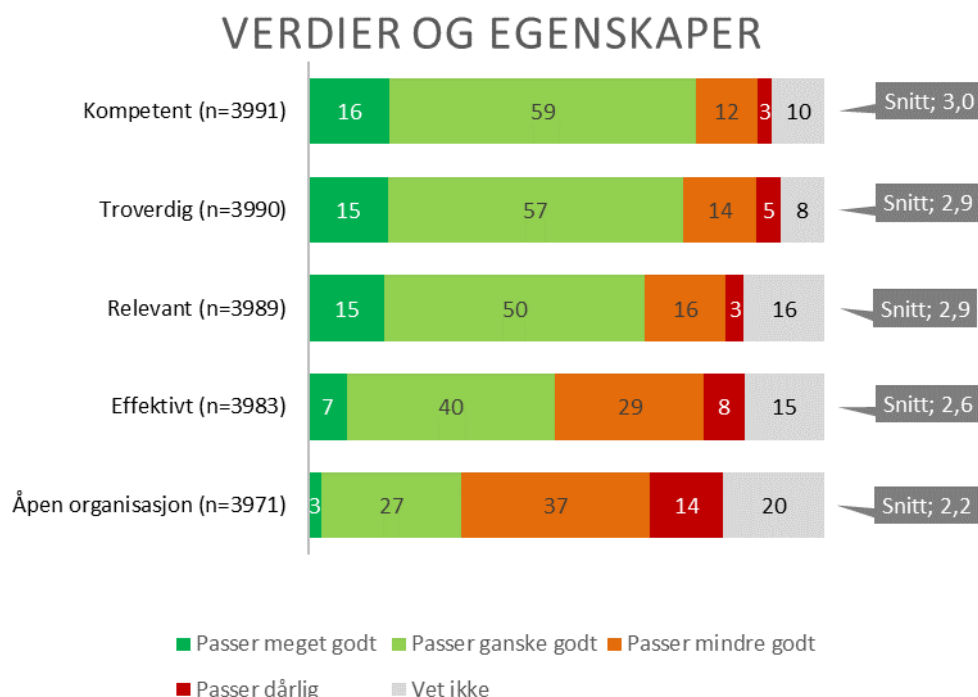
⁵ Snittverdier: 1=Meget dårlig inntrykk, 5=Meget godt inntrykk.

fagkunnskap), mens inntrykket falt på samtlige områder i 2016. Siden 2016 har inntrykket av Forsvaret på alle områder vært relativt stabilt, men inntrykket på samtlige områder er styrket det siste året. Det er spesielt Forsvarets evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer, evne til å endre seg raskt i takt med samfunnsutviklingen og riktig økonomistyring som nå får høyere oppslutning.

Figur 8 Inntrykk av Forsvaret på ulike områder: 2011-2019



Figur 9 Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? (Q7)⁶



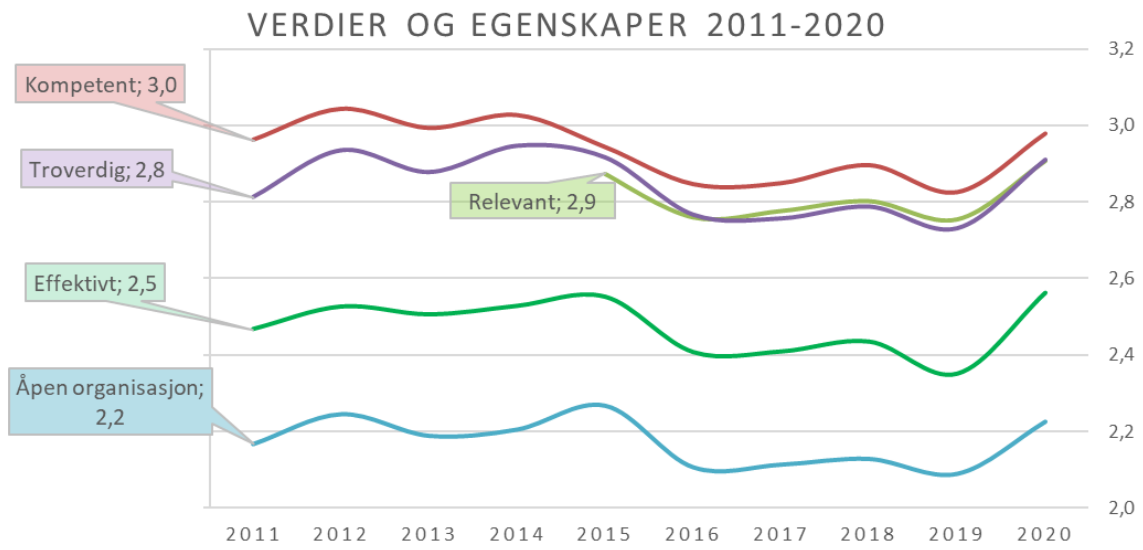
Befolkningen mener jevnt over at «kompetent», «troverdig» og «relevant» er ganske passende beskrivelser av Forsvaret. «Effektivt» passer middels godt, mens «åpen organisasjon» passer mindre godt.

I overkant av 7 av 10 mener at «kompetent» (75 %) og «troverdig» er en beskrivelse som passer Forsvaret ganske/meget godt. I underkant av 2 av 10 (hhv. 15 % og 19 %) mener denne beskrivelsen passer mindre godt eller dårlig. I overkant av 6 av 10 (65 %) mener «relevant» passer godt for Forsvaret, mens 2 av 10 mener det passer mindre godt eller dårlig. Når det gjelder «effektivt», svarer halvparten at denne beskrivelsen passer godt, mens 4 av 10 mener det passer mindre godt / dårlig. 3 av 10 mener at «åpen organisasjon» passer godt, halvparten mener det passer mindre godt/dårlig.

Befolkningens oppfattelse av Forsvaret, etter disse egenskapene, har vært stabil *relativt til hverandre*. I 2016 så vi en nedgang på samtlige verdier/egenskaper (nedgangen på kompetanse startet i 2015), mens egenskapene siden har holdt seg stabile. I 2019 så vi en antydning til noe svakere oppslutning om egenskapene, mens i 2020 har oppslutningen økt. En større andel av innbyggerne mener i 2020 verdiene passer godt med Forsvaret. 8-10 prosentpoeng flere mener at egenskapene passer godt. Unntaket er «åpen organisasjon», hvor økningen er mindre markant.

⁶ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=passer meget godt.

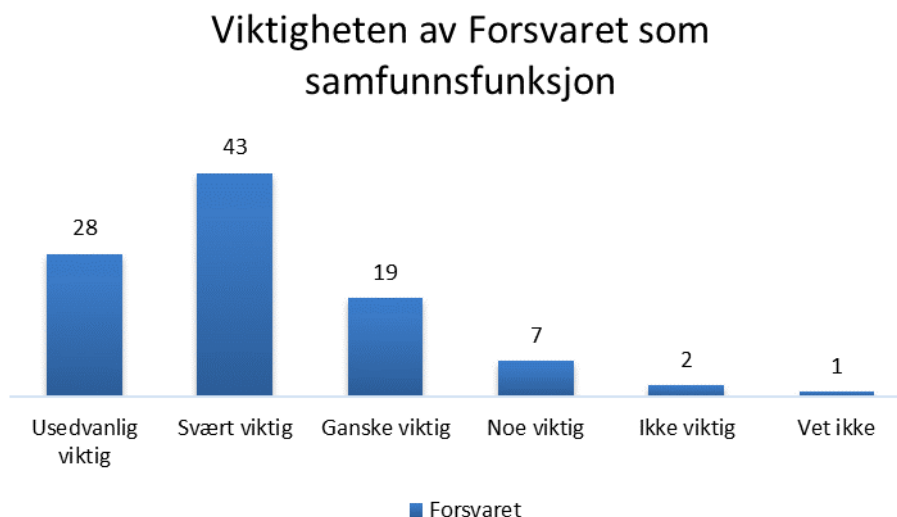
Figur 10 Verdier/egenskaper: 2011-2020



3.2 Forsvaret og andre samfunnsfunksjoner

I årets undersøkelse er det for første gang kartlagt hvor viktig befolkningen oppfatter ulike samfunnsfunksjoner, deriblant Forsvaret. Vi begynner med å se på befolkningens vurdering av Forsvaret.

Figur 11 Hvor viktig mener du at følgende samfunnsfunksjoner er? (Q90)

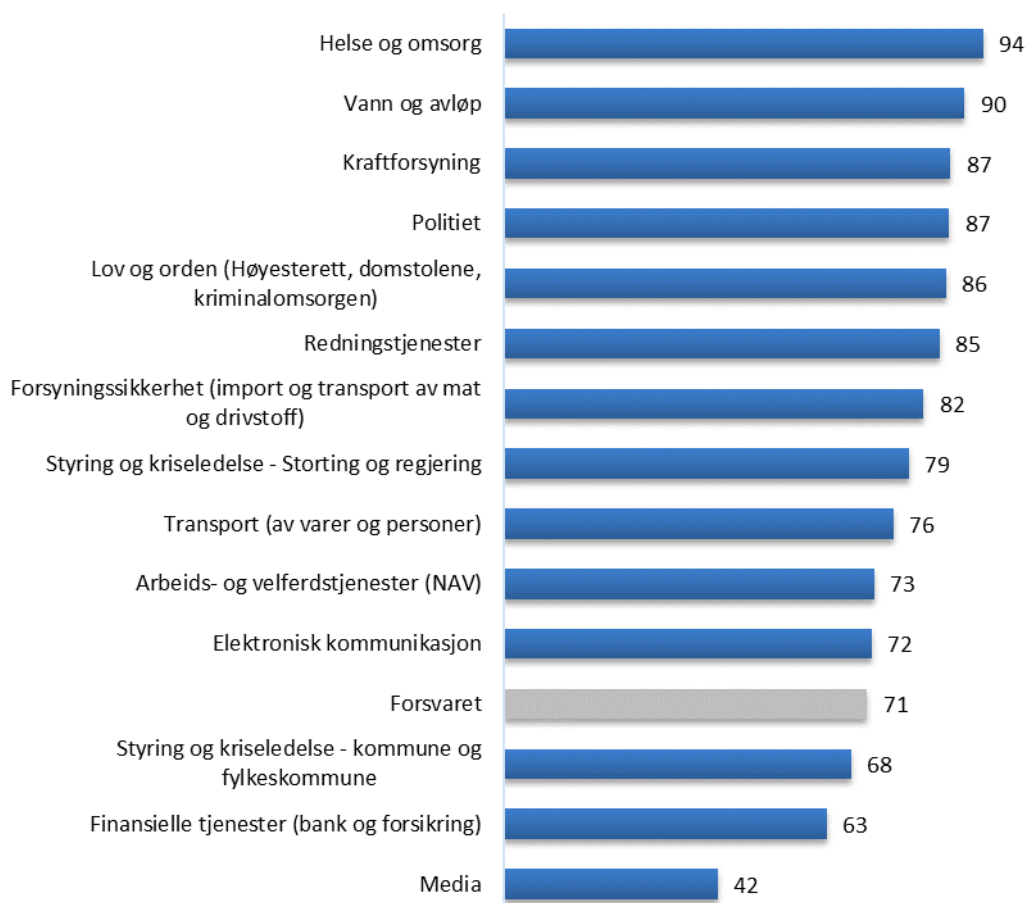


De aller fleste innbyggerne mener at Forsvaret har en viktig samfunnsfunksjon. 3 av 10 mener Forsvaret har en usedvanlig viktig funksjon, 4 av 10 svarer svært viktig, og 2 av 10 ganske viktig. De yngste synes Forsvaret som samfunnsfunksjon er minst viktig. Det motsatte gjelder innbyggere over 45 år.

Samme spørsmål er stilt om 14 andre samfunnsfunksjoner. I lys av disse, er Forsvaret relativt sett mindre viktig.

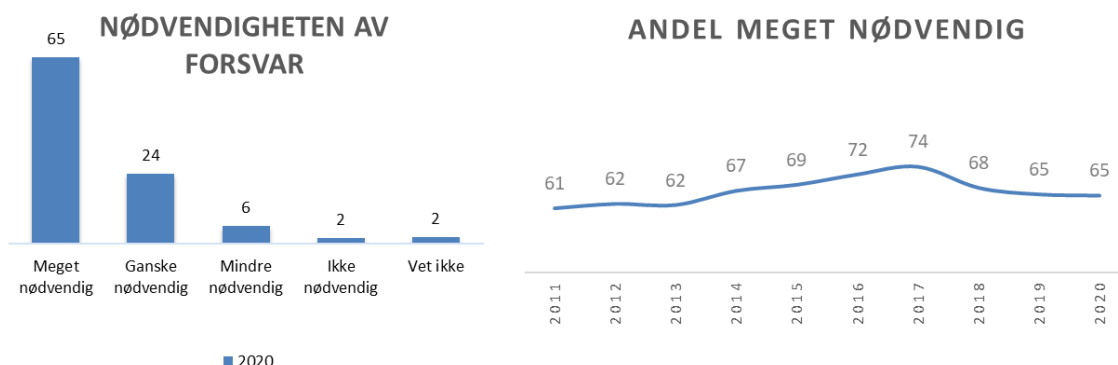
Figur 12 Hvor viktig mener du at følgende samfunnsfunksjoner er? (Q90) Andel svært/usedvanlig viktig.

Viktigheten av samfunnsfunksjoner



Helse og omsorg anses som den viktigste samfunnsfunksjonen, noe som ikke er overraskende i lys av koronasituasjonen Norge befant seg i på tidspunktet undersøkelsen ble gjennomført. Etter helse og omsorg mener innbyggerne at vann og avløp er viktigst. Innbyggerne mener at Forsvaret er om lag like viktig som NAV, elektronisk kommunikasjon og styring og kriseledelse i kommuner og fylkeskommuner.

Figur 13 Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon? (Q21) t.v. og andel meget nødvendig: 2011-2020 t.h.

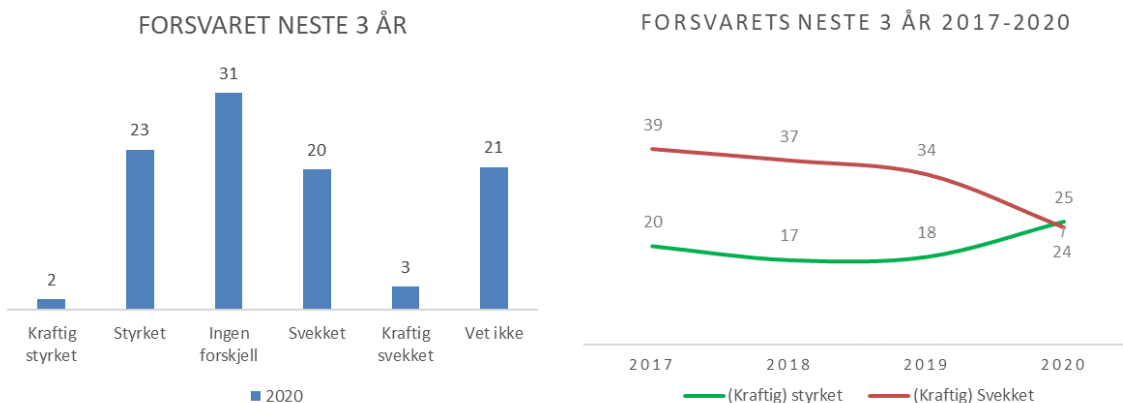


I underkant av 7 av 10 (65 %) mener at det er meget nødvendig å ha et forsvar i dagens situasjon. I overkant av 2 av 10 (24 %) mener det er ganske nødvendig. Svært få mener det er mindre nødvendig eller at det ikke er nødvendig.

I perioden 2011-2017 steg andelen som mente det var meget nødvendig med et forsvar i Norge, mens denne andelen har vært noe lavere i årene etter. Andelen som mener forsvar i Norge er meget nødvendig, er den samme i 2020 som i 2019.

Andelen som mener det er meget nødvendig øker med alder.

Figur 14 Mener du at Forsvaret blir styrket eller svekket i løpet av de neste tre årene? (Q8_copy)



Befolkningen har ulike meninger om Forsvarets fremtid. I underkant av 3 av 10 mener at Forsvaret vil bli svekket, og like mange mener at Forsvaret blir styrket i løpet av de neste årene. 3 av 10 mener at det ikke blir noen forskjell i løpet av de neste tre årene.

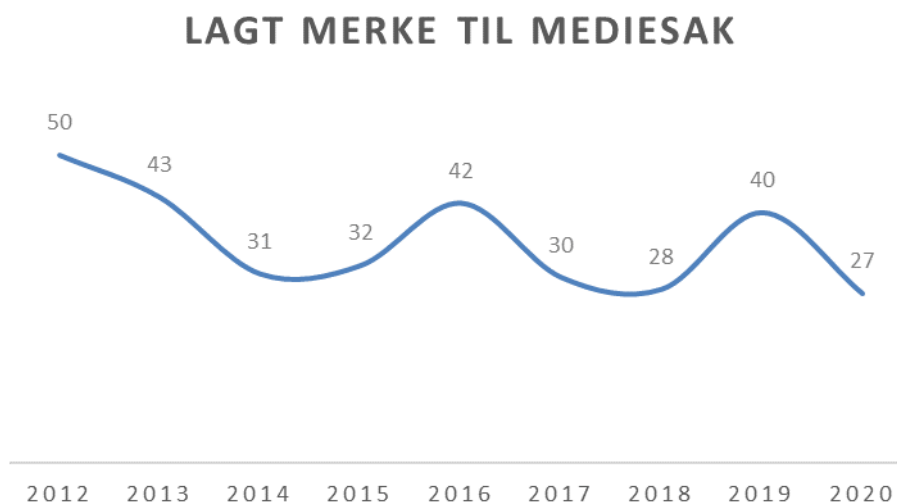
I perioden 2017-2019 sank andelen som mente at Forsvaret ville bli svekket noe. I 2020 synker denne andelen ytterligere, og for første gang siden dette spørsmålet ble stilt er det like mange som mener at Forsvaret vil bli styrket, som svekket.

Andelen som tror Forsvaret blir svekket er stigende med alder, men dette skyldes i stor grad også at yngre deler av befolkningen er usikre på Forsvarets fremtid. Andelen innbyggere som tror Forsvaret blir svekket er størst i Nordland og Troms. Det motsatte er tilfellet for Finnmark.

4. Forsvaret i media

Undersøkelsen spør om hvilke saker respondentene har lagt merke til i media den siste tiden, hvor Forsvaret ble omtalt. Hvis vi tar utgangspunkt i de som nevner en eller flere saker, kan vi si noe Forsvarets oppmerksomhet gjennom media⁷.

Figur 15 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? (Q28) Andel som har lagt merke til én eller flere saker⁸



Medieoppmerksomheten til Forsvaret har variert de siste årene. Fra 2012 sank oppmerksomheten vesentlig frem til 2014. Halvparten av innbyggerne hadde lagt merke til en sak i 2012, mot kun 31 % i 2014. Oppmerksomheten i 2014 og 2015 var omtrent lik, men steg betydelig fra 2015 til 2016. Fra 2016 til 2017 synker medieoppmerksomheten tilbake til nivået i 2014 og 2015. Oppmerksomheten er relativt lik i 2018 som i 2017, før oppmerksomheten økte igjen i 2019.

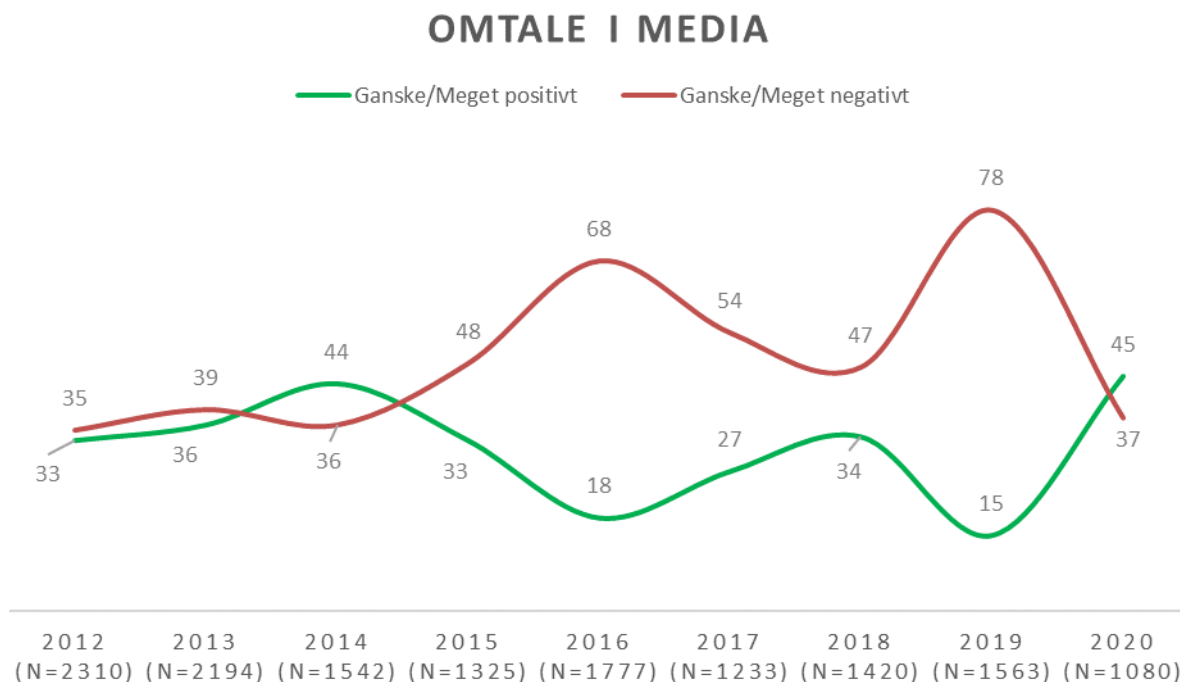
I 2020 ser vi at medieoppmerksomheten er lavere enn i 2019, tilbake til nivået i 2017 og 2018.

Undersøkelsen kartlegger også hvorvidt mediesakene var positive eller negative for Forsvaret.

⁷ Av metodiske årsaker bør dette målet primært brukes til å sammenlikne relative forskjeller, ikke som et absolutt mål

⁸ «Ubesvart» er utelukket i prosentueringsgrunnlaget. I 2012-2014 var det svartvang på spørsmålet, mens i 2015- var det ikke svartvang (med hhv. 5-10 prosent ubesvart). Om de som ikke har svart på spørsmålet faktisk har lagt merke til en sak eller ei, er umulig å vite. Hvis de som er «ubesvart» ikke er likt fordelt mellom andelen som har sett / ikke sett saker i media, vil sammenligningsgrunnlaget være noe unøyaktig. Derfor vil det mest korrekte sammenligningsgrunnlaget være 2012-2014 for seg, og 2015- for seg. Hvis vi forutsetter at de som ikke har svart på spørsmålet er fordelt mellom å ha sett en sak eller ei, lik de som har svart på spørsmålet, kan vi sammenligne alle årene direkte.

Figur 16 Vil du si at dette var en positiv eller negativ sak for Forsvaret? (Q29) Basert på først nevnte sak.



For første gang på 6 år opplever flere at mediasakene de har sett/hørt om Forsvaret var positivt for Forsvaret enn negativt.

I 2012 og 2013 ble like stor andel av mediasakene oppfattet som positive som andelen negative. I 2014 ble en noe større andel av sakene oppfattet som positive fremfor negative. Etter 2014 har andelen negative saker økt vesentlig, og andelen positive saker sunket vesentlig. Endringen fra 2015 til 2016 var betydelig, og skiller seg vesentlig ut fra alle tidligere år. Hele 68 % av sakene som ble nevnt ble oppfattet som negativt for Forsvaret, mens kun 18 % av sakene ble oppfattet som positivt. I perioden etter 2016 er trenden positiv frem til våren 2018. I 2019 nådde andelen negative saker en ny topp, primært grunnet ulykken med KNM Helge Ingstad. Hele 78 % oppga at sakene de hadde lagt merke til var negative for Forsvaret.

I 2020 har det altså snudd, og mediasakene anses som vesentlig mer positive for Forsvaret enn i fjor.

Figur 17 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? Første sak nevnt (Q28)⁹



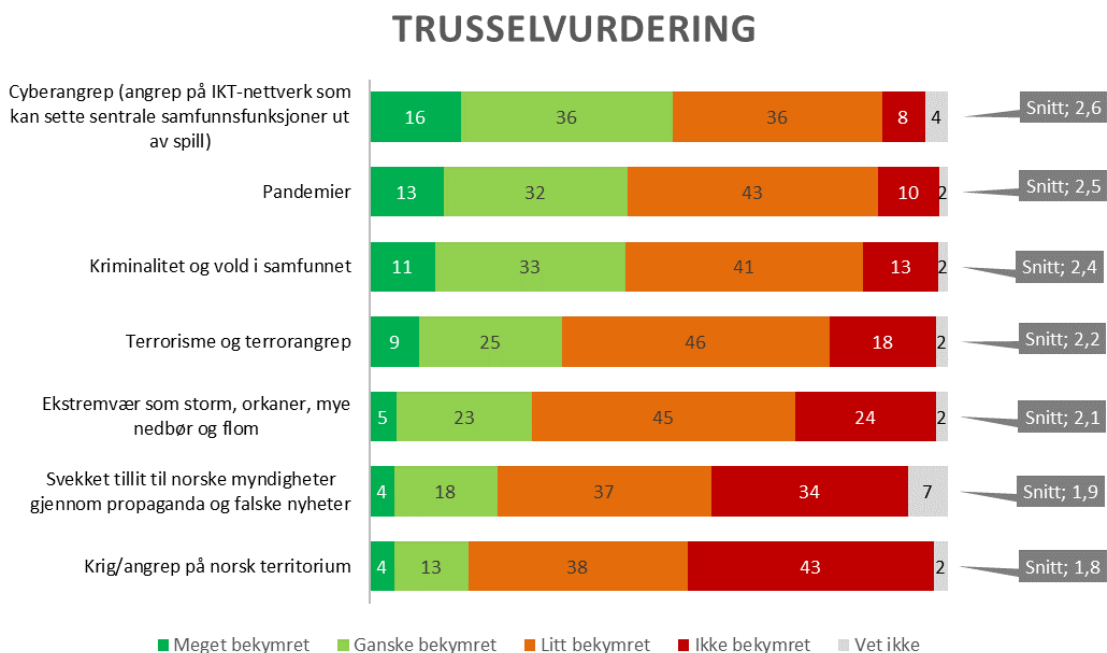
Mediesakene folk nevner i 2020 er flere, men ikke svært ulikt de sakene som ble nevnt i 2019. En del av sakene «henger igjen». Dette inkluderer først og fremst ulykken med KNM Helge Ingstad («Helge Ingstad», «fregatten», «fregatt» og «KNM» er trolig tilknyttet denne saken). Det er også flere som nevner kampfly, Frode Berg-saken og Andøya/nedlegging. Av de nyere sakene ser vi at langtidsplanen, (ny) forsvarssjef og korona nevnes av noen.

⁹ Ordskyene illustrerer ord nevnt i beskrivelse av første mediasak respondentene nevner. Ordene som fremgår i ordskyene er nevnt minst 10 ganger. Bindeord er fjernet.

5. Trusselbilde og forsvarsevne

5.1 Trusselvurdering

Figur 18 Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? (Q8)¹⁰



Befolkningen er mest bekymret for (1) cyberangrep etterfulgt av (2) pandemier og (3) kriminalitet og vold i samfunnet. I underkant av 9 av 10 i befolkningen er bekymret for dette, dog i ulik grad. 4 av 10 er litt bekymret, mens rundt halvparten er ganske eller meget bekymret (52 % for cyberangrep, 45 % for pandemier og 44 % for kriminalitet og vold i samfunnet). Noen færre er bekymret for (4) terrorisme og terrorangrep. 8 av 10 er bekymret, hvorav i underkant av 5 av 10 (46 %) er litt bekymret og i overkant av 3 av 10 (33 %) er ganske/meget bekymret.

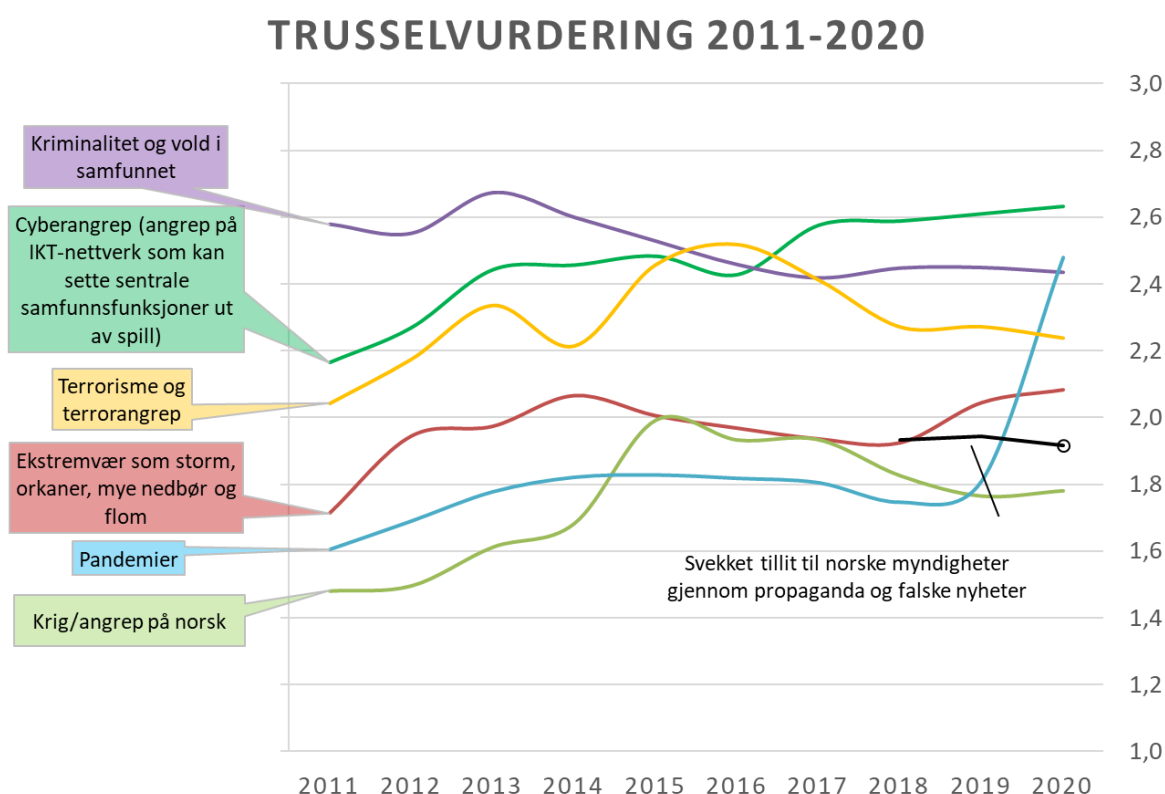
I overkant av 7 av 10 er bekymret for (5) ekstremvær som storm, orkaner, mye nedbør og flom (74 %). I overkant av 4 av 10 (45 %) er litt bekymret, mens 3 av 10 (28 %) er ganske eller meget bekymret.

I underkant av 6 av 10 av innbyggerne er bekymret for (6) svekket tillit til norske myndigheter gjennom propaganda og falske nyheter (7) krig/angrep på norsk territorium (hhv. 59 og 55 %). Det er ikke spesielt mange som er ganske eller meget bekymret for disse hendelsene (hhv. 22 og 17 %), mens en relativt stor andel (rundt 4 av 10) er litt bekymret.

¹⁰ Snittverdier: 1=Ikke bekymret, 4=meget bekymret.

Menn er i snitt noe mindre bekymret for krig eller angrep på norsk territorium, terrorisme og terrorangrep, ekstremvær som storm, orkaner, mye nedbør og flom, pandemier og kriminalitet og vold i samfunnet. Menn er noe mer bekymret for cyberangrep enn kvinner. Bekymringen for terrorisme og terrorangrep, cyberangrep og kriminalitet og vold i samfunnet er stigende med alder. Lavt utdannede er i snitt noe mer bekymret for terrorisme og terrorangrep og kriminalitet og vold i samfunnet.

Under ser vi befolkningens trusselvurdering de siste årene. Det er mindre endringer i trusselvurderingen i 2020 sammenliknet med 2019, med det klare unntaket av bekymringen for pandemier. Under figuren kommenteres den historiske utviklingen.

Figur 19 Trusselvurdering: 2011-2020¹¹

Samlet sett var trusselvurderingen svakt økende i perioden 2011-2013. Siden 2013 har bekymringen for pandemier og ekstremvær vært relativt stabilt frem til 2018, mens befolkningen har blitt marginalt mer bekymret for ekstremvær i perioden 2018 til 2019. bekymringen er like stor i 2020 som i 2019. Bekymringen for kriminalitet og vold i samfunnet har vært svakt avtakende siden 2013 og vært relativt stabilt de siste 4 årene. Bekymringen for pandemier har ligget relativt stabilt fra 2013 til 2019, men av naturlige årsaker har dette endret seg radikalt våren 2020. I 2020 er det kun bekymringen for

¹¹ I 2011-2015 var den ene trusselen «terrorisme mot sivilbefolkningen» (2016-: «terrorisme og terrorangrep»).

cyberangrep som er større enn pandemier. Bekymringen for cyberangrep, terror og krig/angrep på norsk territorium har fluktuert siden 2013.

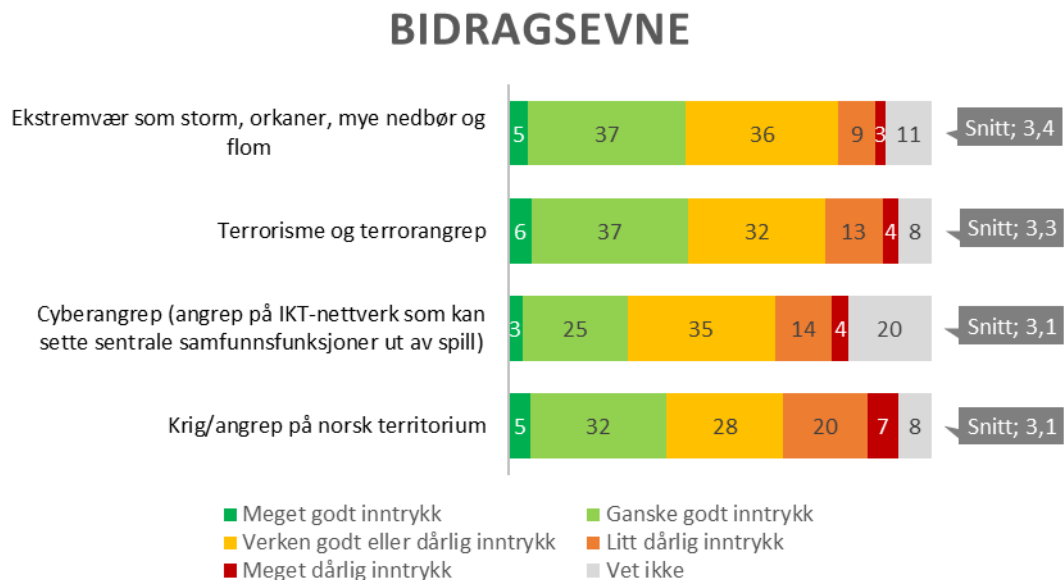
Mens frykten for terror sank i 2014, steg den frem til 2015/2016. Deretter har bekymringen for terror sunket frem til 2018, og siden vært stabilt.

Bekymringen for krig/angrep på norsk territorium steg kraftig fra 2014 til 2015. I 2015 var bekymringen for krig/angrep for første gang større enn pandemier, som frem til 2019 har vært det befolkningen har vært minst bekymret for. Bekymringen for krig/angrep har siden 2015 vært svakt avtakende.

Bekymringen for cyberangrep lå relativt stabilt i perioden 2013 til 2016. I 2017 var bekymringen for cyberangrep for først gang størst – etter en tydelig oppgang fra 2016. Dette skjedde samtidig som bekymringen for terror ble noe mindre.

5.2 Bidragsevne og oppgavehåndtering

Figur 20 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? (Q10)¹²



Når det kommer til Forsvarets bidragsevne i møte med disse truslene, har befolkningen best inntrykk av Forsvaret med tanke på ekstremvær. Relativt få (11 %) har dårlig inntrykk, i underkant av 4 av 10 (36 %) har verken godt eller dårlig inntrykk, og 4 av 10 har godt inntrykk.

Befolkningens inntrykk av Forsvarets bidragsevne til å møte terrorisme og terrorangrep er relativt likt. I underkant av 2 av 10 (17 %) har dårlig inntrykk, noen flere har verken godt eller dårlig inntrykk (32 %) og 4 av 10 (43 %) har godt inntrykk.

Befolkningen er noe mer splittet i synet på Forsvarets bidragsevne når det kommer til cyberangrep og krig/angrep på norsk territorium. 2 av 10 er usikre på Forsvarets bidragsevne når det kommer til cyberangrep. Blant de som har et inntrykk, er det også her splittet (totalt 17 % har dårlig inntrykk, 28 % godt). Det samme gjelder Forsvarets bidragsevne ved krig/angrep på norsk territorium (27 % har dårlig inntrykk, 37 % godt).

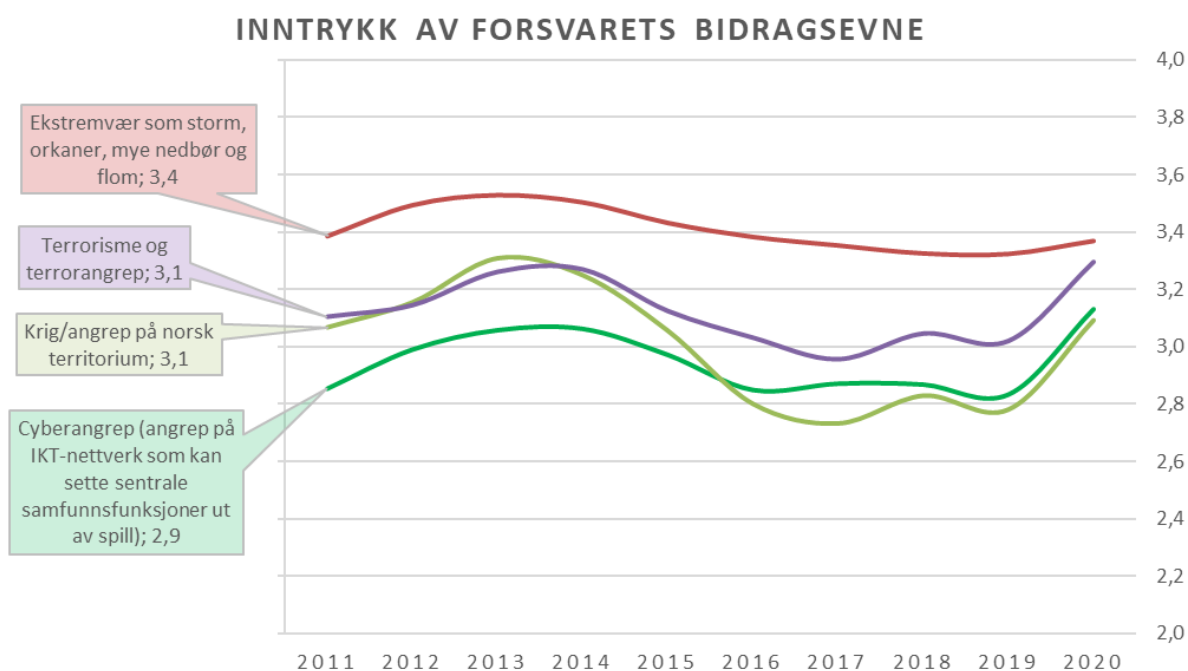
I neste figur ser vi historisk utvikling i befolkningens inntrykk av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene. Befolkningen har fått vesentlig bedre inntrykk av Forsvarets bidragsevne det siste året med tanke på terrorisme og terrorangrep, krig/angrep på norsk territorium og cyberangrep (7-11 prosentpoeng flere har godt inntrykk). Inntrykket av Forsvarets bidragsevne med tanke på ekstremvær er relativt likt i 2020 som i 2019.

¹² Snittverdier: 1=meget dårlig inntrykk, 5=meget godt inntrykk.

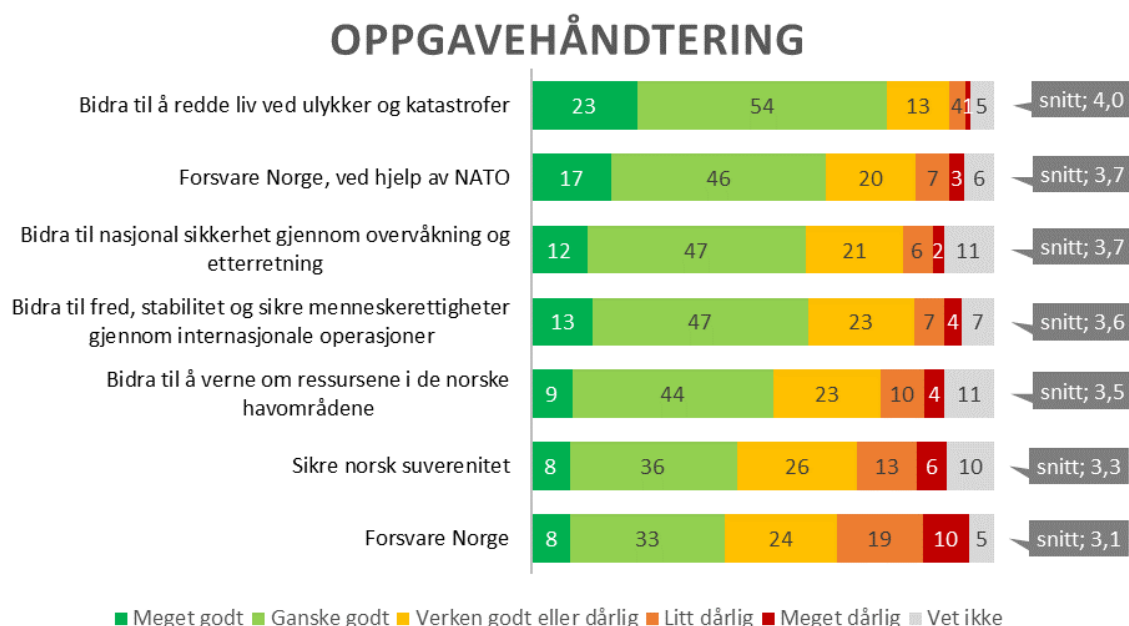
Inntrykket av Forsvarets bidragsevne til å møte truslene ble noe forbedret i perioden 2011-2013, forble relativt uendret frem til 2014, og har falt noe frem til 2016. Siden har det vært relativt stabilt frem til 2020.

Den største endringen finner vi i Forsvarets evne til å møte trusselen mot krig/angrep på norsk territorium. Inntrykk av Forsvaret på dette området har falt siden 2013, og falt vesentlig mellom 2014-2016. I 2017 fortsatte fallet på denne egenskapen, men i mindre grad enn i perioden 2014-2016. I 2018 så vi en positiv utvikling for først gang siden 2013 når det kommer til krig/angrep på norsk territorium. I 2019 ble Forsvaret vurdert like godt på dette området som i 2018, mens inntrykket er vesentlig forbedret i 2020.

Figur 21 Forsvarets bidragsevne: 2011-2020.¹³



¹³ I 2011-2015 ble det spurt om «terrorangrep på norsk infrastruktur og ressurser som angrep på kraftnettverk, jernbanelinjer og oljeinstallasjoner» (2016-: «terrorisme og terrorangrep»).

Figur 22 Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver? (Q4)¹⁴

Befolkningen har best inntrykk av Forsvarets evne til (1) å bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer. Nær 8 av 10 (77 %) mener Forsvaret løser/vil kunne løse denne oppgaven godt. Svært få (5 %) mener Forsvaret løser oppgaven dårlig.

Over 6 av 10 (64 %) mener Forsvaret gjør en god jobb med å (2) Forsvare Norge, ved hjelp av NATO. 1 av 10 (11 %) mener Forsvaret gjør en dårlig jobb. 6 av 10 mener Forsvaret gjør en god jobb med å (3) bidra til fred, stabilitet og sikre menneskerettigheter gjennom internasjonale operasjoner, og å (4) bidra til nasjonal sikkerhet gjennom overvåkning og etterretning. 1 av 10 mener Forsvaret gjør en dårlig jobb på samme områder.

Å (5) verne om ressursene i de norske havområdene skårer noe dårligere. En noe lavere andel av befolkningen mener at Forsvaret løser oppgaven godt (5 av 10) samtidig som en større andel mener at de vil løse oppgaven dårlig (14 %).

Befolkningen er mer splittet i synet på Forsvarets arbeid med å sikre norsk suverenitet og å forsvare Norge. Drøyt 4 av 10 mener de gjør / vil kunne gjøre en god jobb, mens henholdsvis 20 og 29 % mener de gjør / vil kunne gjøre en dårlig jobb.

Kvinner er jevnt over mer usikre på Forsvarets oppgavehåndtering (flere kvinner enn menn svarer at de ikke vet). Til tross for dette vurderer kvinner Forsvaret vesentlig bedre med tanke på evne til å Forsvare Norge, og en del bedre med tanke på å bidra til fred, stabilitet og sikre menneskerettigheter gjennom internasjonale operasjoner og å bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer, sammenliknet med menn.

Når NATO nevnes eksplisitt sammen med det norske Forsvaret, har befolkningen større tro på at Forsvaret er i stand til å forsvare Norge enn når kun Forsvaret nevnes. Dette

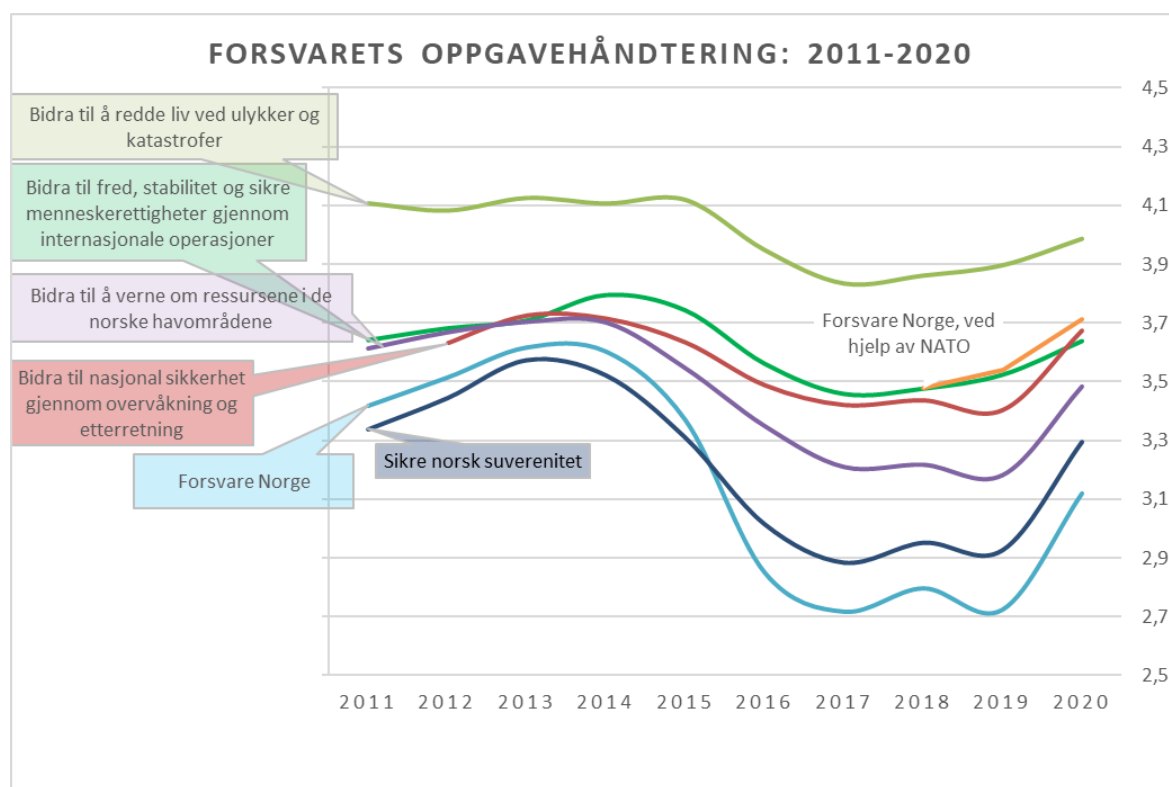
¹⁴ Snittverdier: 1=Meget dårlig, 5=Meget godt.

resultatet er validert gjennom flere undersøkelser gjennomført for Forsvaret de siste tre årene. De yngste innbyggerne har bedre inntrykk av Forsvarets evne til å forsvare Norge, mens aldersforskjellene er mindre når også NATO nevnes.

Befolkningen vurderer Forsvarets oppgavehåndtering bedre i 2020 enn i 2019 – vesentlig bedre med tanke på Forsvarets evne til å sikre norsk suverenitet, forsvare Norge, bidra til nasjonal sikkerhet gjennom overvåkning og etterretning og bidra til å verne om ressursene i de norske havområdene.

Forsvarets oppgavehåndtering har ifølge befolkningen jevnt over blitt noe bedre i perioden 2011-2013, og dårligere fra 2014-2017. Den kraftigste nedgangen ser vi likevel mellom 2015 og 2016. Forsvaret blir vurdert dårligere på samtlige oppgaver. Nedgangen fortsetter i perioden 2016 til 2017, men endringen er mindre markant enn fallet mellom 2015 og 2016. Vi ser mindre endringer i perioden 2017-2019, men et løft for samtlige oppgaver i 2020.

Figur 23 Forsvarets oppgavehåndtering: 2011-2020¹⁵

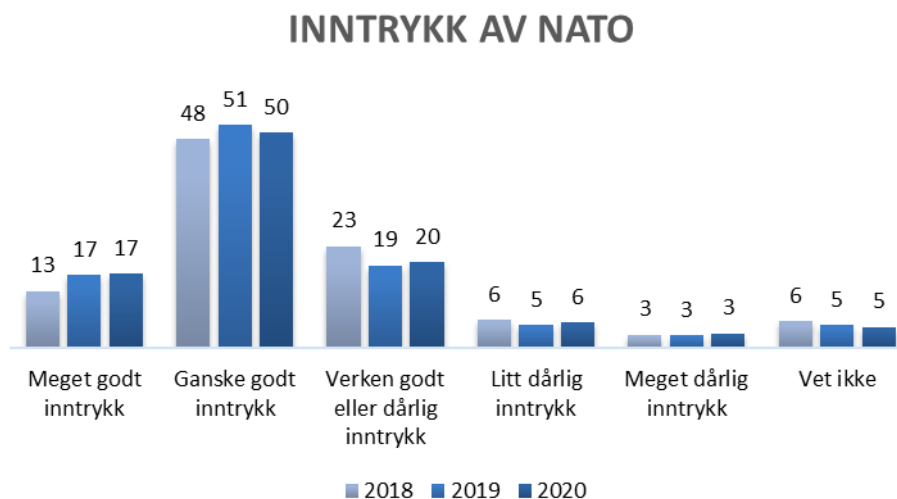


¹⁵ I 2011-2015 var oppgavene «Sikre norsk suverenitet på land, til sjøs og i luften» (2016-: «sikre norsk suverenitet») og «Bidra til å forsvare Norge og allierte land» (2016-: «Forsvare Norge»). I 2011 var påstanden «Bidra til å redde liv som en del av redningstjenesten» (2012-: Bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer).

6. NATO

6.1 Syn på NATO

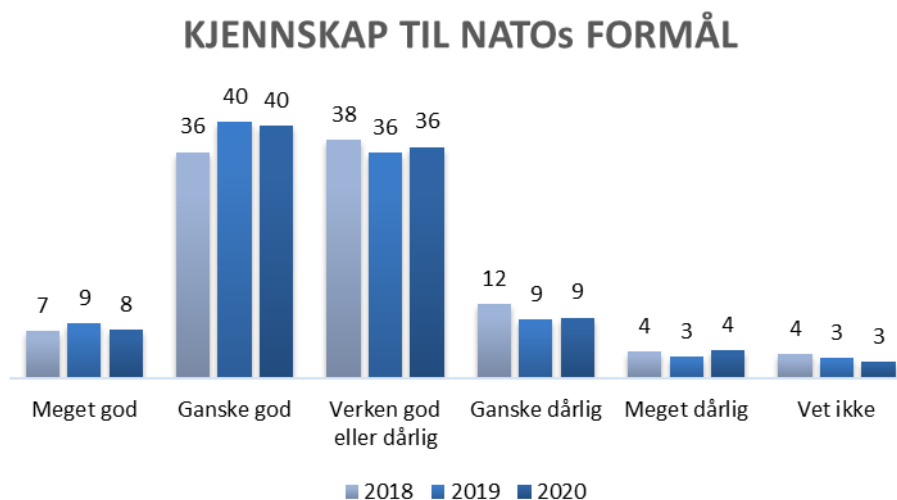
Figur 24 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av NATO? (Q13_copy_1)



I underkant av 7 av 10 (66 %) har et godt inntrykk av NATO, mens svært få (9 %) har dårlig inntrykk av NATO. Menn har bedre inntrykk av NATO enn kvinner, delvis fordi kvinner i noe mindre grad har en formening.

Inntrykket av NATO har blitt målt gjennom innbyggerundersøkelsen de siste tre årene. Sammenliknet med 2018 ble inntrykket av NATO blitt bedre i 2019, og er uendret i 2020 sammenliknet med fjoråret.

Figur 25 Hvor god eller dårlig kjennskap har du til NATOs formål? (Q11_copy_1)

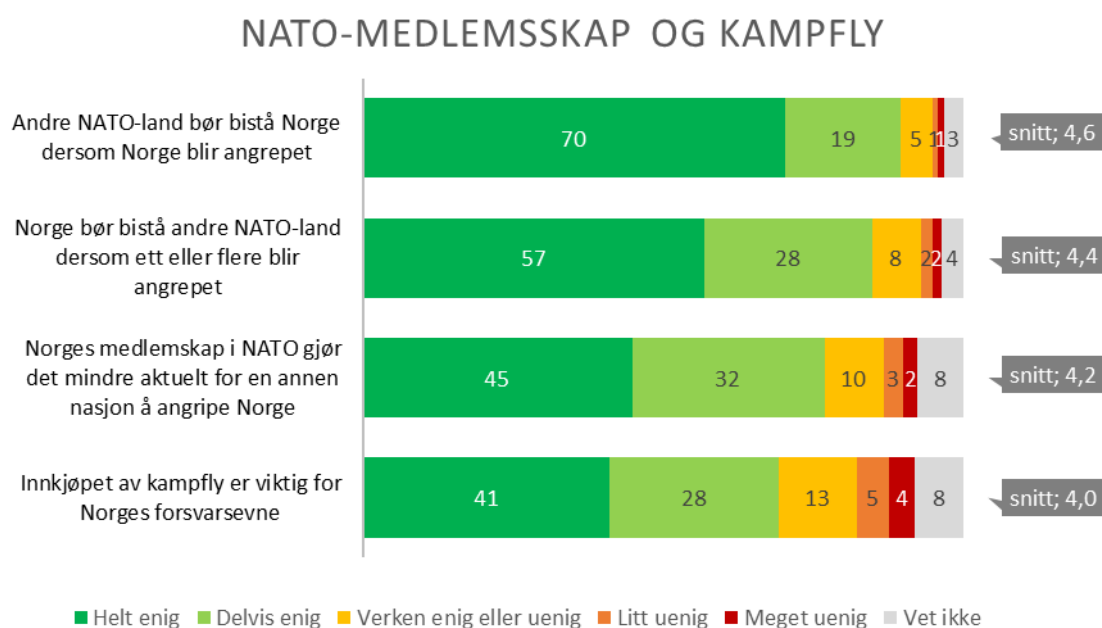


I spørsmålet om kjennskap til NATOs formål oppgir halvparten av innbyggerne at de har god kjennskap til NATOs formål. Litt under 4 av 10 har verken god eller dårlig kjennskap (36 %), mens 1 av 10 (14 %) har dårlig kjennskap til NATOs formål. Menn har vesentlig bedre kjennskap til NATOs formål. Høyt utdannede har også bedre kjennskap til NATO enn lavt utdannede.

I perioden 2018-2019 økte kjennskapen til NATOs formål. Kjennskapen er uendret det siste året.

6.2 Norge og NATO

Figur 26 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q31)



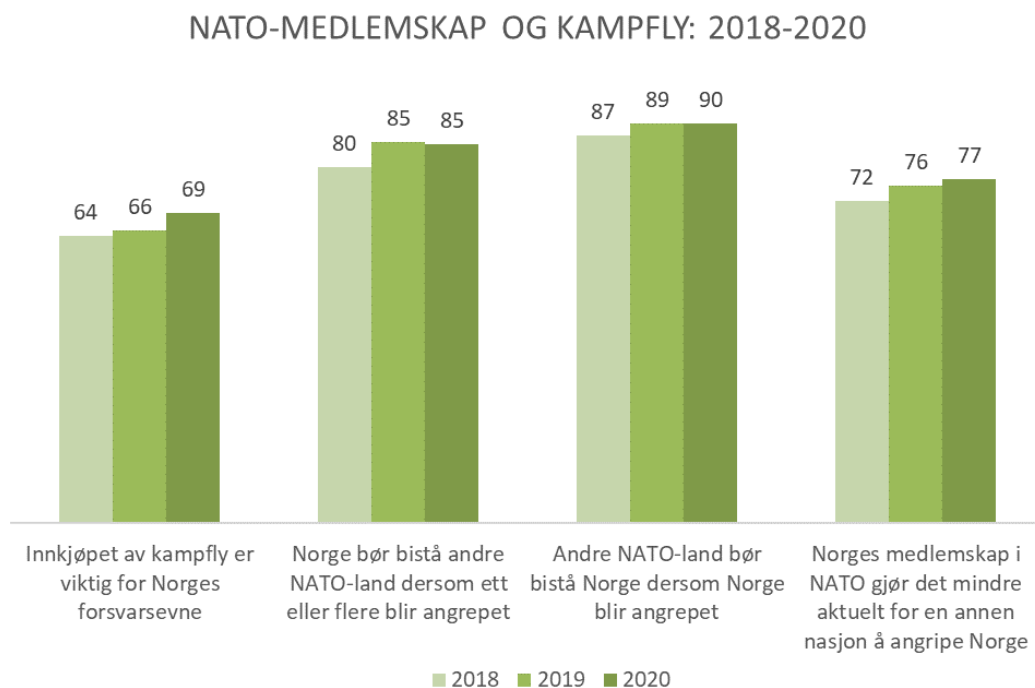
De aller fleste innbyggerne mener andre NATO-land bør bistå Norge dersom Norge blir angrepet (90 %). Nær like mange mener Norge bør bistå andre NATO-land dersom ett eller flere blir angrepet (85 %). Det kan tolkes som at befolkningen i stor grad er enige i både pliktene og rettighetene Norge har som NATO-medlem.

Mange (77 %) mener også at Norges medlemskap i NATO er avskrekkende (gjør det mindre aktuelt for en annen nasjon å angripe Norge). Til slutt ser vi også at 7 av 10 mener at innkjøp av kampfly er viktig for Norges forsvarsevne.

En større andel menn er enige i samtlige påstander, sammenliknet med kvinner. Innbyggere i alderen 45-59 år er også enige i samtlige påstander. De yngste innbyggerne er minst enige i påstandene, til dels fordi flere svarer at de ikke vet.

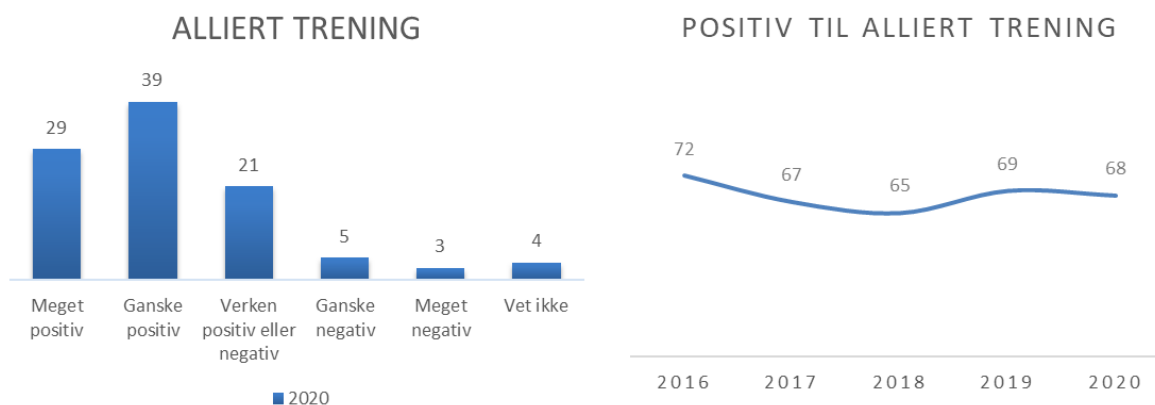
Kun påstanden om innkjøp av kampfly har blitt målt lengre tilbake enn 2018. Derfor sammenliknes resultater fra 2018-2020 i figuren under.

Figur 27 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Andel ganske/helt enig 2018-2020 (Q31)



Sammenliknet med 2019 er det marginalt flere innbyggere som mener at innkjøpet av kampfly er viktig for Norges forsvarsevne i 2020. Ellers er resultatet likt med 2019. I perioden 2018-2019 ble flere innbyggere enige i at Norge bør bistå andre NATO-land dersom ett eller flere blir angrepet, og marginalt flere ble enige i at Norges medlemskap i NATO gjør det mindre aktuelt for en annen nasjon å angripe Norge.

Figur 28 Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge? (Q33)



7 av 10 er positive til at andre NATO-land trener og øver i Norge (68 %). 1 av 10 er negative, mens 2 av 10 er verken positive eller negative.

Menn er betydelig mer positive til at andre NATO-land trener og øver i Norge sammenliknet med kvinner. De under 30 år er mindre positive enn eldre innbyggere, og innbyggere i alderen 45-59 år er mest positive.

I 2016 var oppslutningen rundt alliert trening høyest (72 % var positive), mens andelen positive sank noe frem til 2018. I 2019 er andelen positive noe høyere enn i 2018, og i 2020 er resultatet uendret sammenliknet med 2019.

7. Forsvarets enheter

På neste de neste sidene vises kjennskap til- og vurdering av Forsvarets enheter.

Heimevernet og Hæren er best kjent, deretter Luftforsvaret og Sjøforsvaret. Henholdsvis 63, 60 og 55 % kjenner disse enhetene meget/ganske godt. De fleste andre kjenner disse enhetene bare ved navn. Kjennskapen i 2020 er uendret sammenliknet med i 2019.

Kjennskap til enhetene har holdt seg relativt stabilt i forhold til hverandre. De fleste enhetene har blitt noe bedre kjent med årene, selv om kjennskapen til enhetene har vært relativt stabil de siste fire årene. Etterretningstjenesten har blitt mest kjent, relativt til hvor kjent enhetene var i 2011, samtidig som enheten ikke har endret navn. 22 prosentpoeng flere sier at de kjenner Etterretningstjenesten godt i 2020, sammenlignet med 2011. Kjennskapen til de ulike tjenestene «beveger» seg relativt likt – når en enhet blir bedre kjent, blir generelt sett de andre også bedre kjent. Det er et stort unntak: Forsvarets personell- og vernepliktsenter. Enheten byttet navn ved sammenslåing i 2014, fra Vernepliktsverket. Dette kan forklare nedgangen.

Etter en tydelig økning i kjennskapen for de fleste enheter mellom 2015 og 2016, kommer det en liten nedgang i kjennskap for de fleste enhetene i perioden 2016-2017. Årene etter viser relativt like resultater, med unntak av Etterretningstjenesten som har blitt marginalt bedre kjent de siste 3 årene.

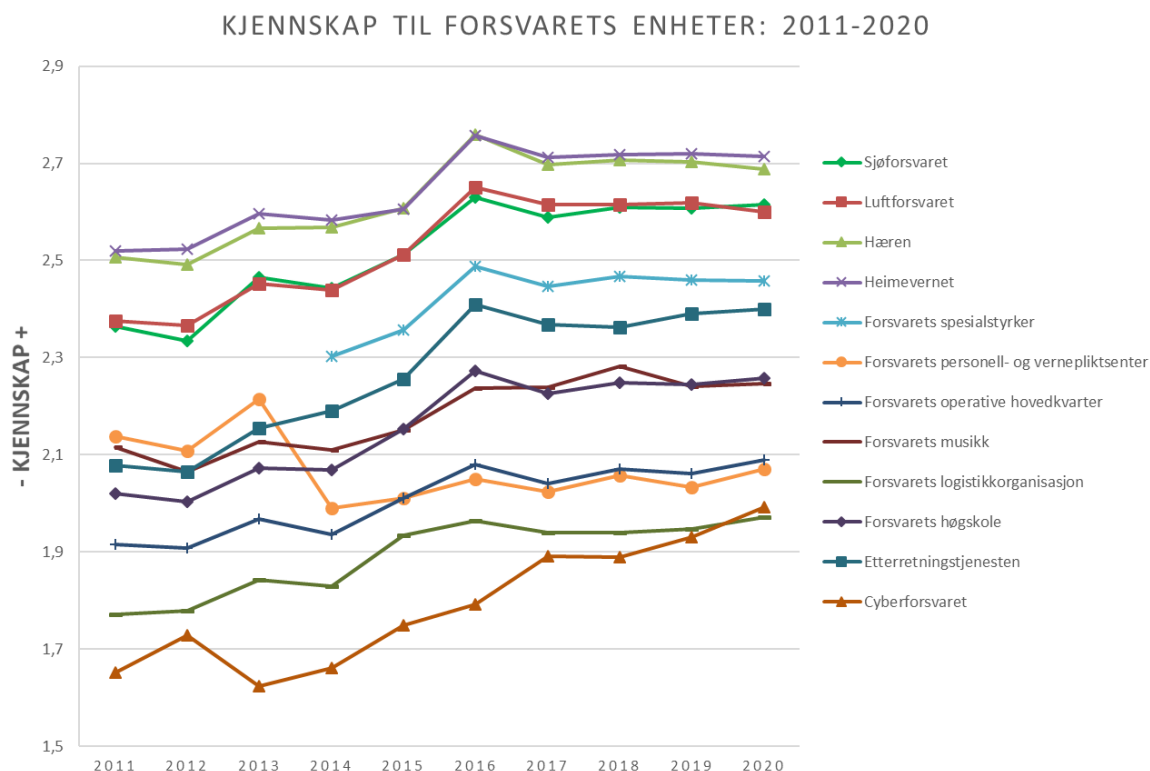
De som har kjennskap til enhetene vurderer de generelt sett godt. Det er svært få som har dårlig inntrykk (maks 12 %), mens det er flere som har *meget* godt/ganske godt inntrykk av enhetene (maks 61 %). Samtidig varierer «vet ikke»-andelen med kjennskap. I 2020 har befolkningen et bedre inntrykk av samtlige enheter, med unntak av Forsvarets musikk, som holder seg stabilt. 4-7 prosentpoeng flere har godt inntrykk.

I perioden 2011-2013 ble inntrykket av samtlige enheter bedre¹⁶. Andelen med godt inntrykk økte i underkant av 11 prosentpoeng for de fleste enheter. I perioden 2013-2015 var inntrykket om lag det samme for enhetene, samtidig som inntrykket av Etterretningstjenesten og dels Forsvarets personell- og vernepliktsenter ble bedre. De fleste enheter opplevde nedgang i 2016. Etter 2016 har inntrykket av enhetene stabilisert seg. Det finnes tre unntak: Inntrykket av Forsvarets musikk ble styrket i både 2017 og 2018. Det var også en nevneverdig negativ utvikling for Etterretningstjenesten mellom 2017 og 2018. 4 prosentpoeng færre hadde positivt inntrykk av Etterretningstjenesten, og 5 prosentpoeng flere hadde negativt inntrykk. Dette ble i innbyggerundersøkelsen 2018 satt i sammenheng med Frode Berg-saken. Inntrykket av Etterretningstjenesten var om lag det samme i 2019 som i 2018, men er styrket i 2020. Sjøforsvarets resultater i 2019 var også ekstraordinært. Vesentlig færre – 11 prosentpoeng – har et godt inntrykk av Sjøforsvaret i 2019 sammenliknet med 2018. Inntrykket av Sjøforsvaret er i 2020 styrket, selv om det ikke er tilbake på nivået før nedgangen i 2018/2019.

¹⁶ Vurderingen ble gjort av de som har kjennskap til enhetene.

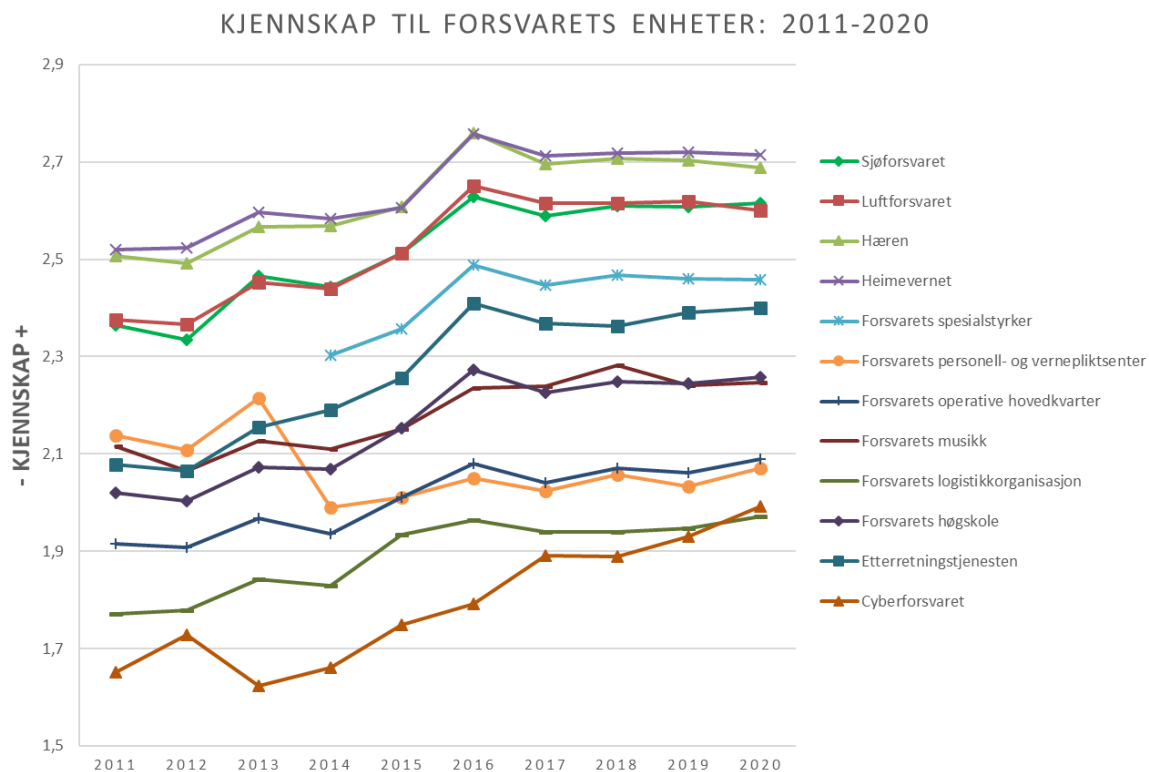
Den generelle trenden er at de som har bedre kjennskap til enhetene, vurderer enhetene bedre enn de som har dårlig kjennskap. Dette er vanlig, da de som har dårlig kjennskap i større grad svarer «midt på treet» (de har i utgangspunktet ingen sterk formening, og velger enten å svare «vet ikke», eller «verken godt eller dårlig inntrykk»).

Figur 29 Hvor godt kjenner du Forsvarets ulike enheter? (Q25)¹⁷



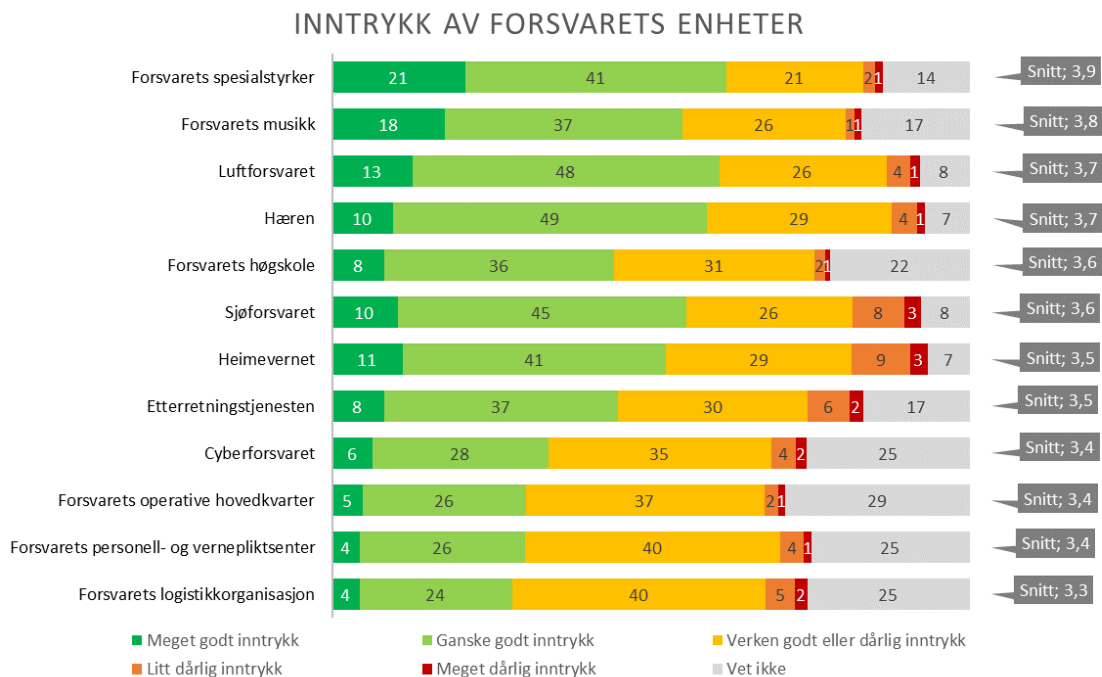
¹⁷ Snittverdier: 1=Fullstendig ukjent, 4=Meget godt kjent.

Figur 30 Kjennskap til Forsvarets enheter: 2011-2020¹⁸

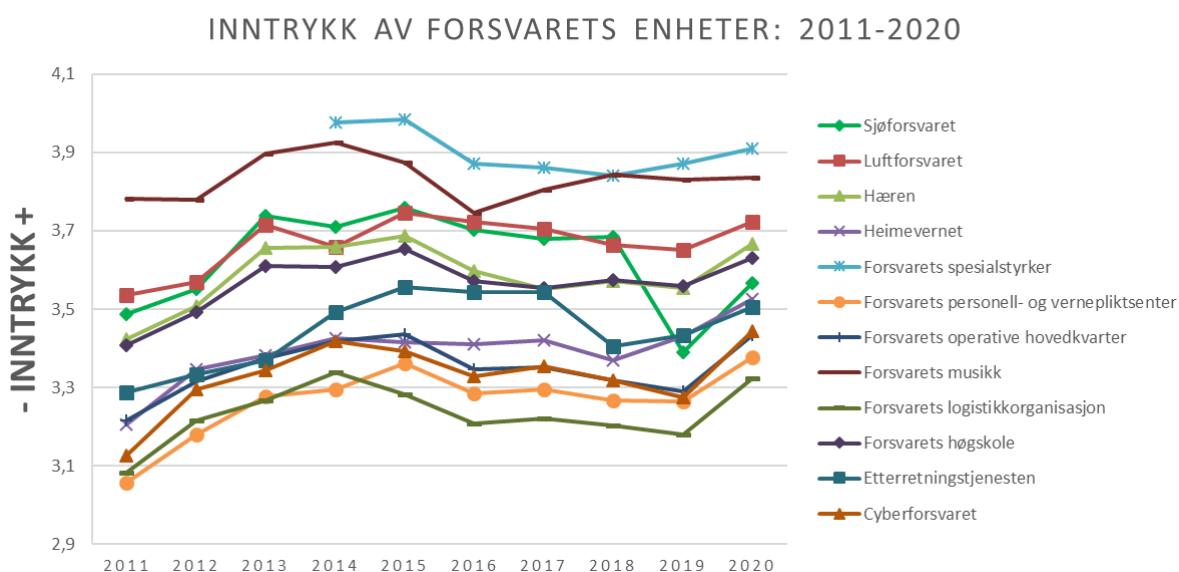


¹⁸ I 2011-2013 ble det spurt om «Vernepliktsverket», og i 2014: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter (tidl. Vernepliktsverket)» (2016-: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter»). I 2011-2012 ble det spurt om «Forsvarets Informasjonsinfrastruktur (INI – avdeling for samband, IKT, datasikkerhet og cyberforsvar)» (2016-: «Cyberforsvaret»).

Figur 31 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? (Q27)¹⁹



Figur 32 Inntrykk av Forsvarets enheter: 2011-2020²⁰

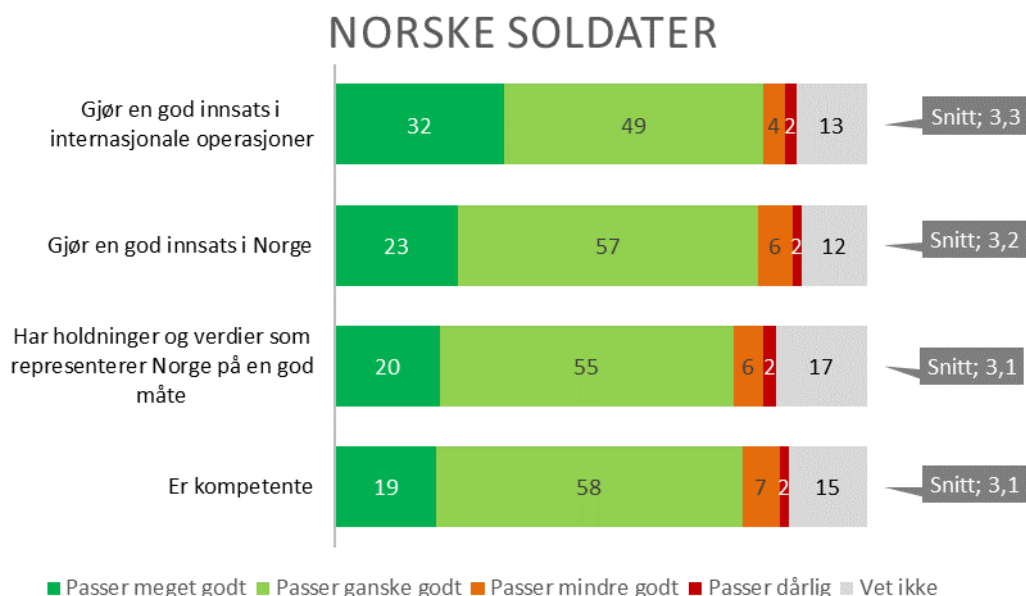


¹⁹ Snittverdier: 1=Meget dårlig inntrykk, 5=Meget godt inntrykk

²⁰ I 2011-2013 ble det spurt om «Vernepliktsverket», og i 2014: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter (tidl. Vernepliktsverket)» (2016-: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter»). I 2011-2012 ble det spurt om «Forsvarets Informasjonsinfrastruktur (INI – avdeling for samband, IKT, datasikkerhet og cyberforsvar)» (2016-: «Cyberforsvaret»).

8. Norske soldater

Figur 33 Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? (Q20)²¹



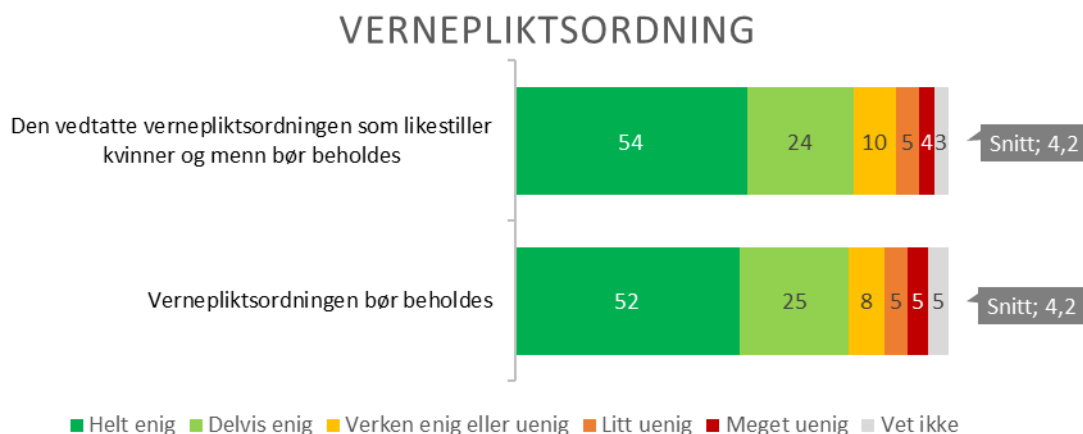
Befolkningen har et godt inntrykk av norske soldater. 8 av 10 synes at beskrivelsen «gjør en god innsats i internasjonale operasjoner» passer ganske eller meget godt for norske soldater. Like mange synes det samme om beskrivelsene «gjør en god innsats i Norge», og nær like mange synes det samme om beskrivelsene «er kompetente» (77 %), og «har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte» (75 %). Nevneverdig mange er også usikre (12-17 %).

Norske soldater vurderes godt av hele befolkningen, uavhengig av kjønn, alder og utdanning. Resultatene har vært relativt stabile i flere år. Det siste året har resultatene blitt noe bedre. 2-5 prosentpoeng flere mener egenskapene passer godt i 2020 sammenliknet med 2019.

²¹ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=passer meget godt.

9. Verneplikt

Figur 34 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q11)



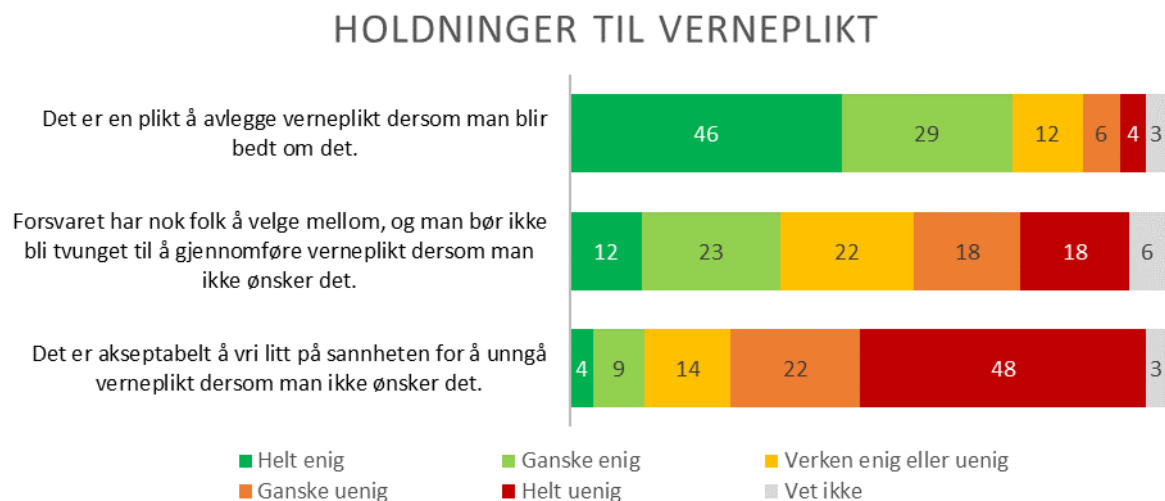
Majoriteten av befolkningen synes at den vedtatte vernepliktsordningen som likestiller kvinner og menn bør beholdes. 78 % er enige, mens 9 % er uenige i at den bør beholdes. I perioden 2015-2017 steg andelen som mente den likestilte vernepliktsordningen burde beholdes (2015: 67 % enige, 2016: 73 %, 2017: 75 %). I perioden 2017-2019 var andelen relativt lik, mens i 2020 er andelen som mener at den likestilte vernepliktsordningen høyere enn ved tidligere målinger (78 %, opp 5 prosentpoeng siden 2019). Kvinner og menn er like enige.

Vi ser et nær identisk resultat for vernepliktsordningen som sådan – et klart flertall, 77 %, er enige i at vernepliktsordningen bør beholdes, mens 10 % er uenige at den bør beholdes. Jo eldre innbyggerne er, jo mer enige er de at vernepliktsordningen bør beholdes. Mens 87 % av de over 60 år mener den bør beholdes, mener kun 66 % av de under 30 det samme. Oppslutningen rundt vernepliktsordningen har vært om lag den samme de siste fem årene²².

Vernepliktsordningen har høy oppslutning seg selv, og har hatt det alle år hvor dette er målt. I år er det i tillegg stilt noen spørsmål som kartlegger innbyggernes holdninger til vernepliktsordningen ytterligere.

²² I 2014/2015 var påstanden omvendt: «vernepliktsordningen bør avskaffes». Ikke direkte sammenlignbart, og derfor ikke inkludert i denne rapporten.

Figur 35 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q92)



De aller fleste innbyggerne mener at det er en *plikt* å avlegge verneplikt dersom man blir bedt om det. I overkant av 7 av 10 (74 %) er enige i dette. Derimot ser vi store forskjeller i befolkningen når det kommer til hvorvidt man motvillig bør bli tvunget til å gjennomføre verneplikt, fordi Forsvaret har nok folk å velge mellom. Befolkningen er delt. Nær 4 av 10 (35 %) mener man ikke bør bli tvunget til å gjennomføre verneplikt dersom man ikke ønsker det, og like mange (36 %) er uenige i dette.

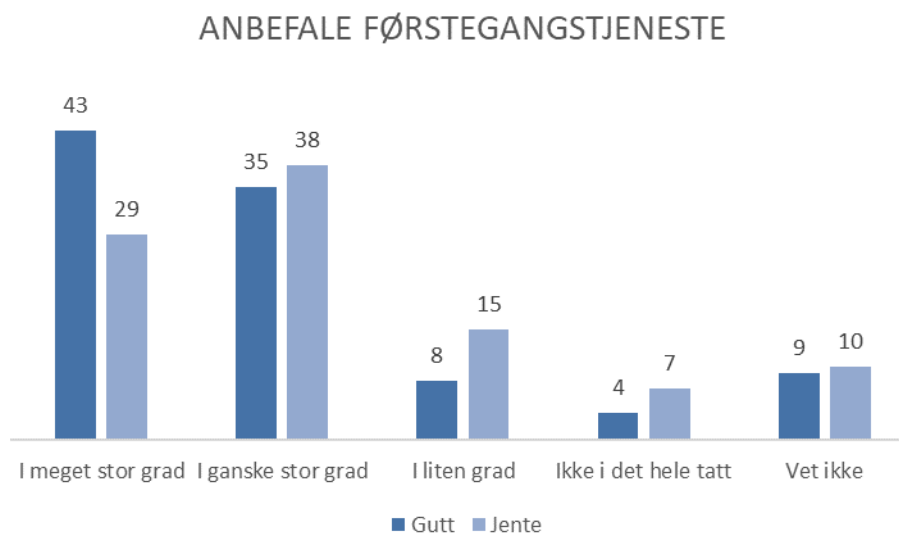
Til slutt ser vi den mest ytterliggående påstanden om at det er akseptabelt å vri litt på sannheten for å unngå verneplikt dersom man ønsker det. Generelt sett er det få som er enige i dette (13 %), og de aller fleste er uenige (70 %).

Det er betraktelige aldersforskjeller på samtlige spørsmål. De yngste innbyggerne oppfatter i noe mindre grad at de er pliktige til å avlegge verneplikt dersom de blir bedt om det. 6 av 10 av de yngste-, i motsetning til over 8 av 10 av de eldste innbyggerne mener dette.

Hele 5 av 10 av de yngste innbyggerne mener at Forsvaret har nok folk å velge mellom, og at man ikke bør bli tvunget til å gjennomføre verneplikt dersom man ikke ønsker det. Det samme mener kun 2 av 10 av de eldste.

Vi ser også at 3 av 10 av de yngste innbyggerne mener at det er akseptabelt å vri litt på sannheten for å unngå verneplikt dersom man ikke ønsker det. Nesten ingen av de eldste innbyggerne mener dette (4 %).

Figur 36 I hvilken grad vil du anbefale en gutt/jente som er ung i dag å gjennomføre førstegangstjeneste? (Q14/Q15)

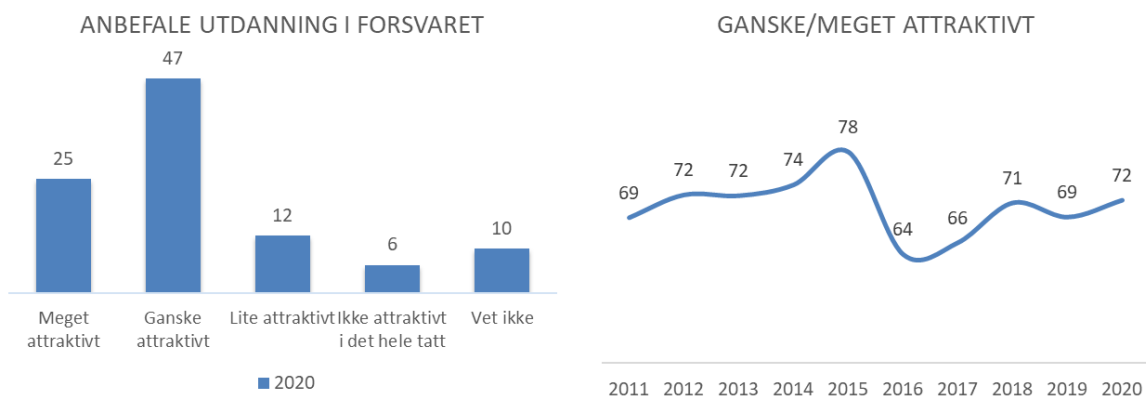


Befolkningen er i stor grad positive til at unge gjennomfører førstegangstjeneste. 79 % ville anbefalt gutter å gjennomføre førstegangstjeneste. 67 % sier at de ville anbefalt en jente å gjennomføre førstegangstjeneste. Resultatene er i begge tilfeller har vært relativt like de siste seks årene. Likevel stiger andelen som vil anbefale førstegangstjeneste for gutter (3 prosentpoeng) og jenter (6 prosentpoeng) noe i 2020.

10. Utdanning og karriere i Forsvaret

10.1 Utdanning

Figur 37 Hvis du skulle anbefale en utdanning i dag, hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret? (Q18)



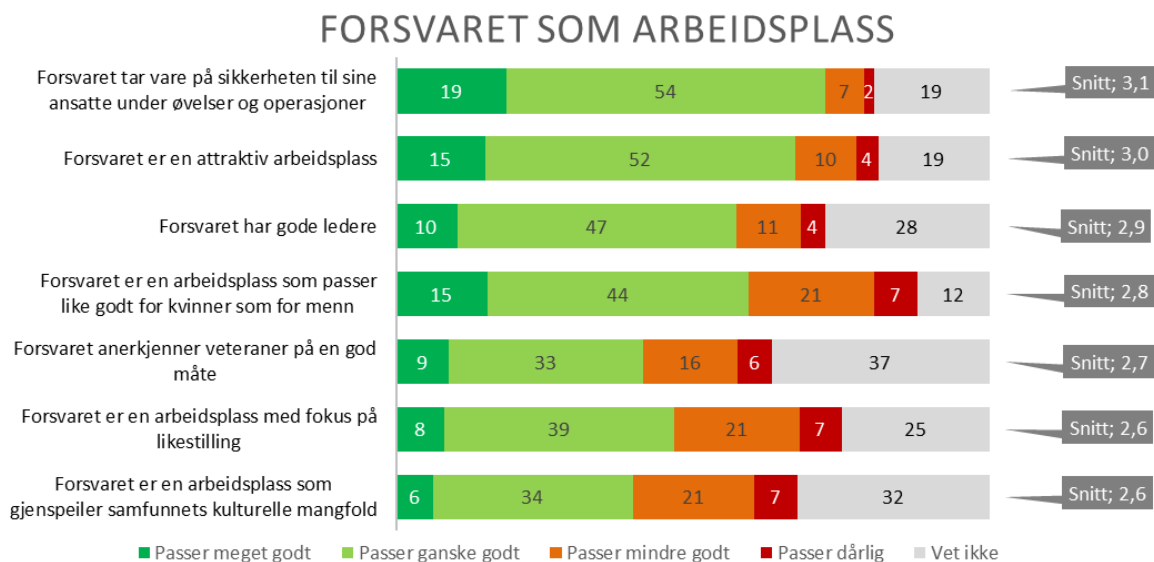
7 av 10 mener at det er attraktivt å velge en utdanning i Forsvaret, dersom de skulle anbefale en utdanning i dag. I underkant av 3 av 10 (25 %) mener det er meget attraktivt, mens 5 av 10 (47 %) mener det er ganske attraktivt. 1 av 10 (12 %) mener det er lite attraktivt, og i underkant av 1 av 10 (6 %) mener det ikke er attraktivt i det hele tatt.

Innbyggerne som er over 44 år mener at utdanning i Forsvaret er mer attraktivt (78 % ganske/meget attraktivt) enn de som er yngre (63 %). De med lav utdanning mener også at det er noe mer attraktivt (72 %) enn de med høy utdanning (65 %).

Hvor attraktivt befolkningen mener det ville vært å anbefale en utdanning i Forsvaret steg i perioden 2011-2015, men opplevde et kraftig fall i 2016. Siden har det blitt mer attraktivt å anbefale utdanning i Forsvaret frem til 2018. Resultatet har vært relativt likt de siste tre årene.

10.2 Jobb

Figur 38 Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret? (Q19)²³



Befolkningen har best inntrykk av Forsvarets ivaretagelse av sikkerheten til ansatte under øvelser og operasjoner. 7 av 10 (72 %) mener utsagnet passer ganske- eller meget godt. Nær like mange mener at utsagnet «attraktiv arbeidsplass» (67 %) passer ganske- eller meget godt. 6 av 10 innbyggere mener utsagnet «Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn» (59 %) og «Forsvaret har gode ledere» (57 %) passer ganske eller meget godt.

Befolkningen er mer splittet i synet på hvorvidt utsagnene «Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte» og spesielt om «Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling», og – «som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold» passer for Forsvaret som arbeidsplass. 40-47 % mener disse utsagnene passer ganske eller meget godt. 2 av 10 mener at «Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte» passer mindre godt/dårlig. Det samme mener 3 av 10 (28 %) om «Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling» og «Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold».

For samtlige utsagn er det også nevneverdig mange som ikke vet om utsagnene passer. 1 av 10 svarer at de ikke vet om «Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn» passer, og mellom 19 og 37 % sier at de ikke vet om de øvrige utsagn passer Forsvaret som arbeidsplass.

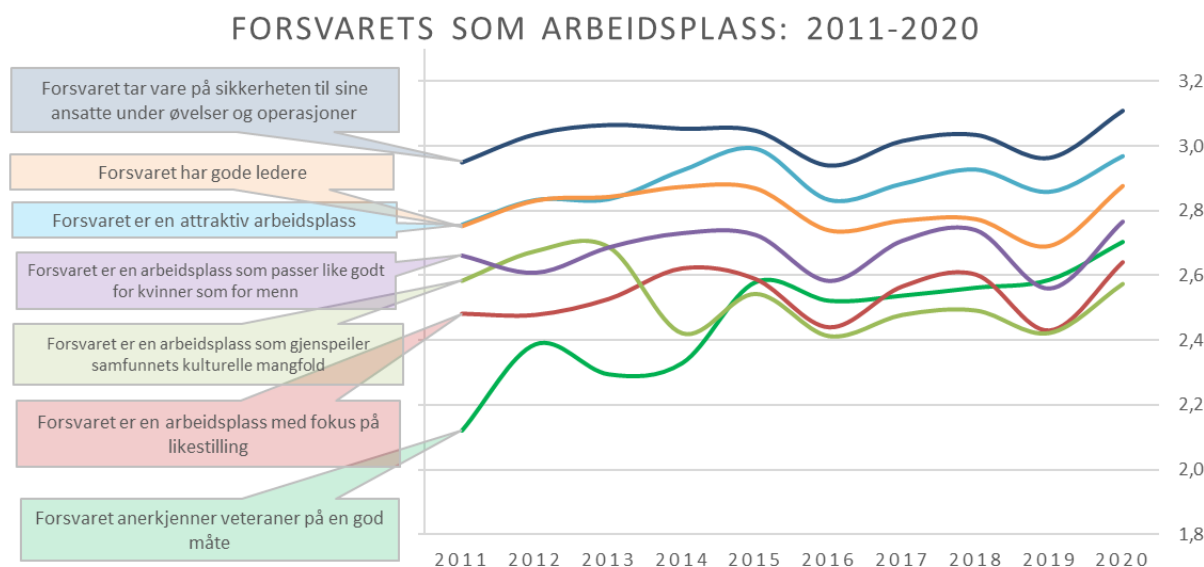
Inntrykket av Forsvaret som arbeidsplass har for det meste ligget stabilt siden 2011. De største svingningene finner vi i utsagn som er endret underveis (se fotnote til figur). Utover de endrede utsagnene har Forsvaret som arbeidsplass blitt noe mer attraktiv i perioden 2013-2015. I 2016 ble Forsvaret vurdert noe dårligere på samtlige punkter. Andelen som

²³ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=Passer meget godt.

svarer at utsagnene passer ganske/meget godt falt med 3-7 prosentpoeng, med unntak av ivaretagelse av veteraner, som var tilnærmet uendret. I 2017 var det en svak oppgang eller samme resultater som i 2016 for de fleste egenskapene. I 2018 og 2019 så vi nær identiske resultater sammenliknet med 2017, med noen nevneverdige unntak i 2019. I 2019 ser vi spesielt nedgang i hvor godt innbyggerne synes at utsagnene «Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling» og «Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn».

I 2020 er inntrykket av Forsvaret som arbeidsplass forbedret. Det er spesielt de likestillings-relaterte utsagnene som opplever vesentlig fremgang fra 2019 (som var historisk lavt), samt vurderingen av ledere i Forsvaret. 8-10 prosentpoeng flere mener disse tre utsagnene passer godt i 2020. Med unntak av utsagnet om veteraner er det også noe oppgang for utsagnene «Forsvaret er en attraktiv arbeidsplass», «Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold» og «Forsvaret tar vare på sikkerheten til sine ansatte under øvelser og operasjoner» (opp 5 prosentpoeng).

Figur 39 Forsvaret som arbeidsplass: 2011-2020²⁴

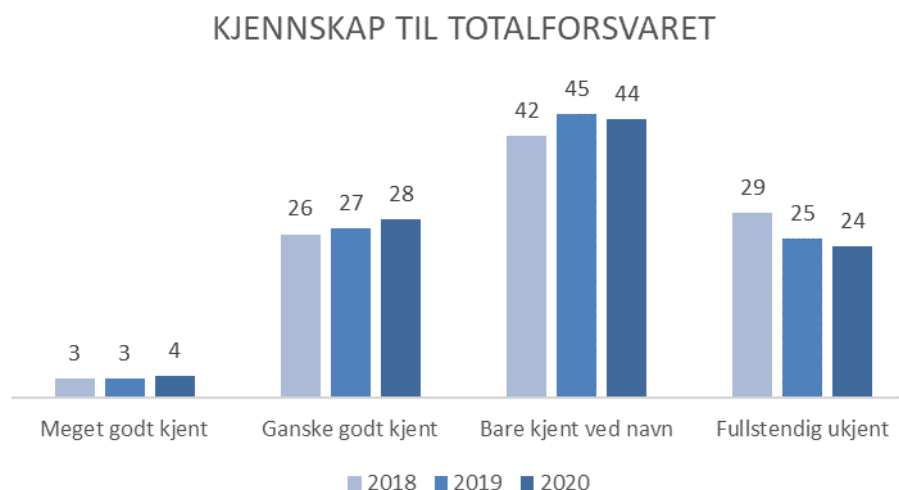


²⁴ I 2011-2014 var påstanden «Forsvaret ivaretar veteraner på en god måte» (2016-: «Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte»). I 2011-2013 var påstanden: «Forsvaret er en arbeidsplass som bør gjenspeile samfunnets kulturelle mangfold» (2016-: Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold»).

Vedlegg

Kjennskap: Totalforsvaret

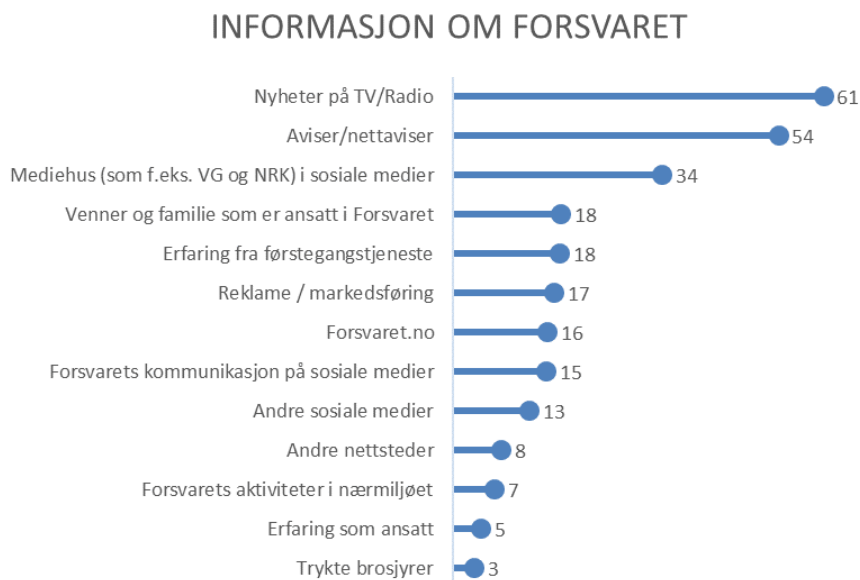
Figur 40 Hvor godt kjenner du til totalforsvaret (samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunnet)?



I underkant av 8 av 10 (76 %) har hørt om totalforsvaret. Flesteparten av disse kjenner bare totalforsvaret ved navn (totalt 44 % av innbyggerne). Totalt har 28 % ganske god kjennskap, og kun 4 % meget god kjennskap til totalforsvaret. Menn uttrykker vesentlig bedre kjennskap enn kvinner, og kjennskapen er stigende med alder. Totalforsvaret har blitt marginalt bedre kjent i perioden 2018-2019, men er relativt lik i 2020 som i fjor.

Tilknytning og erfaring

Figur 41 Hvor får du informasjon om Forsvaret fra? (Q3)



Størst andel av befolkningen får mest informasjon om Forsvaret gjennom nyhetsbildet. 6 av 10 får informasjon gjennom nyheter på TV eller radio, og nær like mange (54 %) får informasjon gjennom aviser eller nettavis. En del (i overkant av 3 av 10) får også informasjon gjennom mediehus i sosiale medier.

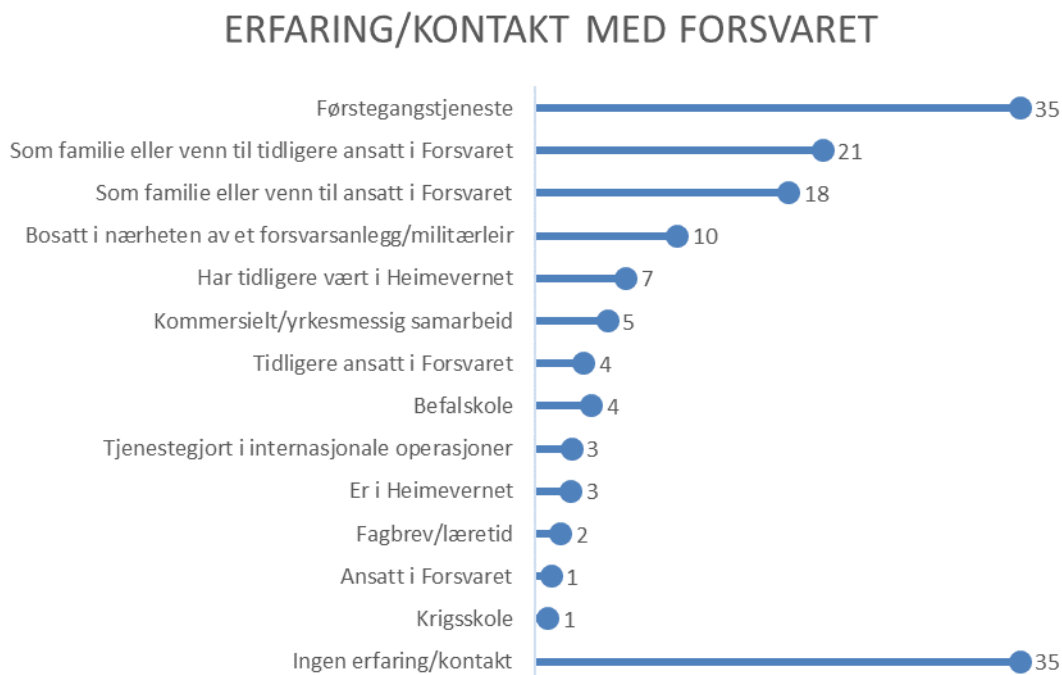
Mange av informasjonskanaler varierer med alder. Andelen innbyggere som får informasjon om Forsvaret gjennom aviser/nettavis og spesielt nyheter på TV/radio er *stigende* med alder. Andelen innbyggere som får informasjon om Forsvaret gjennom sosiale medier (enten via mediehus eller Forsvarets kommunikasjon) eller Forsvaret.no er fallende med alder. I underkant av 4 av 10 av innbyggere under 30 år får informasjon gjennom nyheter på TV/radio og mediehus via sosiale medier. Det samme gjelder hhv 8 av 10 og 3 av 10 (33 %) av innbyggere som er 60 år eller eldre. 3 av 10 av innbyggere under 30 år får informasjon gjennom Forsvaret.no (31 %) eller forsvarets kommunikasjon i sosiale medier (28 %) og 2 av 10 gjennom andre steder på sosiale medier (21 %), mens det samme gjelder for hhv. 6, 8 og 8 % av innbyggere i alderen 60+ år.

Det er også flere av de yngste som får informasjon om Forsvaret gjennom reklame eller markedsføring (33 %), eller gjennom venner og familie som jobber i Forsvaret (30 %) sammenliknet med de eldste (hhv. 8 og 10 %).

Erfaring fra førstegangstjeneste er relativt jevnt mellom aldersgruppene, men er naturlig nok en informasjonskanal nesten utelukkende for menn. 33 % av menn får informasjon gjennom erfaring fra førstegangstjeneste, mens kun 2 % av kvinner får det samme.

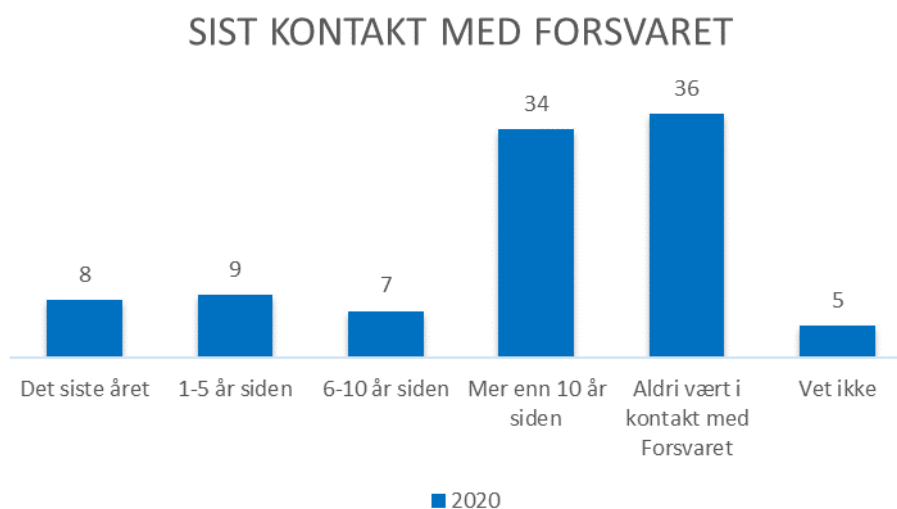
Det er også mindre endringer sammenliknet fjoråret.

Figur 42 I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret? (Q35)



Befolkningen har først og fremst erfaring og kontakt med Forsvaret gjennom førstegangstjeneste, familie eller venner til ansatte eller tidligere ansatte. Det er svært små forskjeller sammenlignet med 2019, og det er fortsatt kjønn som utgjør den største forskjellen. Mens 15 % av menn svarer at de ikke har erfaring/kontakt med Forsvaret, svarer 56 % av kvinnene det samme. Dette, fordi flere menn har vært i førstegangstjeneste, men også fordi flere menn har tjenestegjort i Forsvaret på andre måter.

Figur 43 Når var du sist i kontakt med Forsvaret? (Q36)



36 % har aldri vært i kontakt med Forsvaret, og om lag like mange (34 %) var sist i kontakt med Forsvaret for mer enn 10 år siden. Rundt 1 av 10 (7-9 %) var sist i kontakt med Forsvaret det siste året, for 1-5 år siden, eller for 6-10 år siden. Dette har endret seg lite de siste årene.

